

Opinnäytetyö YAMK

Taiteen uudet kontekstit

2022

Liisi Pettersson

Musiikin voimalla muutokseen

– musiikki-interventio yhteisötaiteilijan työvälineenä

Opinnäytetyö YAMK | tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Taiteen uudet kontekstit

Kevät 2022 | 58 sivua

Liisi Pettersson

Musiikin voimalla muutokseen

– musiikki-interventio yhteisötaiteilijan työvälineenä

Musiikkia käytetään tuomaan hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja merkityksellisyyttä työyhteisöille. Yrityksissä taidepohjaisten aloitteiden käyttö on Suomessa vielä melko harvinaista. Tässä tutkimus- ja kehittämishankkeessa kartoitan suomalaisten yhteisötaiteilijoiden tekemiä musiikki-interventioita sekä alan haasteita ja mahdollisuuksia. Lisäksi raportoin omaa lauluinterventiotani.

Tutkimus- ja kehittämishankkeessa selvisi, että musiikkimenetelmiä käytetään yrityksissä joko muiden taidemenetelmien tai toisaalta täydentävien menetelmien, kuten johtamis- ja vuorovaikutuskoulutuksen, fasilitoinnin ja terapeutin, työskentelyn rinnalla.

Tavoitteet musiikkimenetelmissä voivat liittyä esimerkiksi työhyvinvointiin tai tilan virittämiseen tiimin yhteiselle keskustelulle. Tavoitteet nousevat yrityksen muutostarpeista, joten niitä on vaikea rajata, ja aloitteen tuloksia tarkastellaan suhteessa tavoitteisiin. Suurimpana haasteena koettiin sillan rakentaminen työelämän ja taiteen välille, ja mahdollisuutena taiteen tarjoama tila luoda uutta.

Asiasanat:

Taidemenetelmä, taidepohjainen aloite, musiikki-interventio, yhteisötaide, yhteisötaiteilija, taidefasilitointi

Master's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Master of Culture and Arts

2022 | 58 pages

Liisi Pettersson

Managing change with music

- Music as a tool of an artist in artistic interventions

Music brings wellbeing, sense of community and meaningfulness. In organizations, using art-based initiatives is fairly rare in Finland. In this research I will map out the interventions that Finnish community artists use with organizations and the possibilities and challenges they see in their work. I will also report the process of my own artistic intervention in social health care.

It seems that methods of Finnish organization artists are versatile. Music-based methods are used side by side with other artistic methods or with complementary methods such as leadership and communication training, facilitation and therapeutic working.

Goals in music interventions vary from improving wellbeing to attuning with a team to a mutual level of thinking. Goals are driven by the needs in the organizations, and it is difficult to define them and the results. The biggest challenge for an artist seems to be building a bridge between art and worklife. On the other hand, art offers a space to create new thinking in organizations.

Keywords:

artistic intervention, music intervention, art-based initiative, communal art, art facilitation

Sisältö

1 Johdanto	6
1.1 Keskeiset käsitteet	6
1.2 Tutkijapositio	7
1.3 Tutkimuksen tavoite	8
1.4 Menetelmät ja tutkimuskysymykset	9
1.5 Opinnäytetyön rakenne	9
2 Taidelähtöiset menetelmät ja taideinterventio	11
2.1 Taidepohjaiset aloitteet ja taideinterventio	11
2.2 Taidemenetelmien vaikutus hyvinvointiin	13
2.3 Taidelähtöisten menetelmien vaikutus oppimiseen ja ajatteluun	14
2.4 Taidelähtöisten menetelmien taloudelliset vaikutukset	17
2.5 Taiteen kehitystehtävät työyhteisössä	17
2.6 Yhteisötaiteilija taideintervention tekijänä	19
2.7 Musiikkimenetelmien hyödyt työyhteisöissä	20
3 Tutkimushaastattelut	22
3.1 Haastatteluaineiston kerääminen	22
3.2 Haastatteluaineiston analyysi	23
3.3 Tulokset	24
3.3.1 Musiikki-interventioiden rakenne ja menetelmävalinnat	25
3.3.2 Tavoitteet yritysmaailmassa	26
3.3.3 Positiivinen kierre – musiikki-interventioiden tuloksia	27
3.3.4 Sillan rakentaminen työelämään ja muut haasteet yritysmaailmassa toimimisessa	28
3.3.5 Kasvava ala ja muita mahdollisuuksia	31
4 Laulun taikaa työyhteisössä – interventio Oulunkaaren hoitajille	33
4.1 Alustava suunnitelma	34
4.2 Tavoitteet	35
4.3 Toteutus	35

4.4 Intervention tulokset	37
4.5 Pohdintaa taideintervention toteutuksesta	38
5 Pohdinta	41
5.1 Musiikkimenetelmät työyhteisöissä	41
5.2 Tutkimuksen eettisyys	42
5.3 Lopuksi	45
Lähteet	47

Liitteet

Liite 1: Tiedote tutkimuksesta

Liite 2. Tietosuojaseloste

Liite 3. Suostumuslomake

Kuvat

Kuva 1. Taidemenetelmien käyttö organisaatioissa (Schiuma 2011, 54).	13
--	----

1 Johdanto

Musiikilla voidaan saada aikaan paljon hyvää, ja sillä on todettu olevan myönteisiä vaikutuksia ajatteluun, vuorovaikutustaitoihin, hyvinvointiin ja oppimiseen (Clift 2012, Daykin ym. 2018, Fancourt & Finn 2019). Esimerkiksi ryhmässä laulaminen näyttäisi lisäävän onnistumisen tunnetta, yhteisyyden kokemusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä nostavan kipukynnystä. Samoin se näyttäisi auttavan yhteisen motivaation ja yhteisten huomionkohteiden löytämistä. (Weinstein ym. 2016.) Traumataustaisilla nuorilla ja aikuisilla musiikki voi auttaa myös itsetuntemuksen, itsetunnon ja myönteisen minäkäsityksen vahvistamisessa (Ascenso ym. 2018).

Mitä hyötyjä musiikkimenetelmillä voitaisiin saada työyhteisöissä, henkilöstölle järjestetyissä koulutuksissa ja valmennuksissa? Työelämässä musiikki on paljon käytössä esimerkiksi hoivatyössä (Daykin ym. 2018, Fancourt & Finn 2019). Tässä opinnäytetyönä tekemässäni tutkimus- ja kehittämishankkeessa selvitän, miten musiikki-interventio toimii yhteisötaiteilijan työvälineenä työyhteisöissä erityisesti yritys kontekstissa ja millaisia kokemuksia yhteisötaiteilijoilla musiikkimenetelmien hyödyntämisestä on. Lisäksi tarkastelen musiikki-intervention toimivuutta työvälineenä kotihoidon työntekijöistä koostuvassa työyhteisössä.

1.1 Keskeiset käsitteet

Työn keskeisimmät käsitteet ovat musiikki-interventio ja yhteisötaiteilija. Musiikki-interventiolla tarkoitetaan tässä työssä tapahtumaa tai projektia, jossa musiikkimenetelmiä kuten soittoa, laulua, musiikin kuuntelua tai säveltämistä käytetään apuna jonkin taiteesta erillisen tavoitteen saavuttamisessa. Kestoltaan interventio on muutamasta tunnista muutama päivään. Musiikki-interventio on yksi taideintervention muoto.

Taideintervention käsite on määritelty tieto- ja innovaatiojohtamisen professori Giovanni Schiuman (2011) mukaan. Hänen mukaansa taideinterventio on

lyhytkestoinen, muutamasta tunnista muutamaaan päivään kestävä taidepohjainen aloite, jonka tehtävä on ratkaista jokin spesifi ongelma yrityksessä tai sen ja sen ulkoisen ympäristön risteyskohdassa. Aloitteessa voidaan käyttää yhtä tai useampia menetelmiä: musiikkia, kuvataiteita, valokuvausta, teatteria tai mitä tahansa taidemuotoa tai niiden yhdistelmää. (Schiuma 2011, 45–51.)

Yhteisötaiteilijalla tarkoitetaan tässä työssä henkilöä, joka työskentelee taidealan ulkopuolella olevassa yrityksessä tai yhteisössä erilaisissa kehittämistehtävissä käyttäen taidemenetelmiä työvälineenään. Tällainen taiteilija työskentelee taidemenetelmillä, mutta kyseisen yhteisön ehdoilla ja yhteisön tarpeista ja tavoitteista lähtien. Yhteisötaiteilija voi lisäksi käyttää muita menetelmiä kuin taidemenetelmiä, mutta taidemenetelmät ovat olennainen osa prosessia. (Petäjäjärvi 2019.)

1.2 Tutkijapositio

Kiinnostukseni musiikki-interventioihin tulee muusikko-, musiikkipedagogi- ja kouluttajataustastani. Laulajana ja laulunopettajana teen jatkuvasti työtä musiikin parissa. Toisaalta työskentelen myös säännöllisesti asiantuntijayrityksissä äänenkäytön ja esiintymisen kouluttajana ja olen miettinyt, miten voisin tuoda musiikin tarjoamat hyödyt myös näihin koulutuksiin mukaan.

Musiikkimenetelmistä tekee mielestäni kiinnostavan tutkimuskohteen se, että musiikilla on laajat hyvinvointivaikutukset (MacDonald 2012). Olen itsekin monesti kokenut laulamisen positiiviset vaikutukset hyvinvointiini sekä nähnyt samoja vaikutuksia omissa asiakkaissani.

Aloitin sivutoimisena yrittäjänä vuonna 2013 ja päätoimisena vuonna 2015. Vuonna 2016 sairastin uupumuksen, joka muutti suhtautumiseni yrittämiseen täysin. Uupumuksen myötä ymmärsin, että musiikin ammattilaisena kaipaen myös omaa taiteellista tekemistä sekä kontaktia yleisön kanssa. Kun aloin itse keikkaillla ja treenata muiden kanssa, muistin taas, miten paljon musiikki ja

laulamisen tukevat hyvinvointiani, ajatteluani ja luovuuttani. Samalla rupesin pohtimaan sitä, miten voisin tuoda myös työyhteisöihin musiikin kohottavan vaikutuksen.

1.3 Tutkimuksen tavoite

Tässä työssä tutkin työyhteisöissä toimivien yhteisötaiteilijoiden työskentelyä ja sitä, miten musiikki-interventiota on käytetty erilaisiin organisaation kehittämistarpeisiin. Työni keskittyy erityisesti yrityskentän asiakkuuksiin, vaikka tutkimuksessa haastatelluilla taiteilijoilla on yhteistyötä myös julkisen sektorin toimijoiden kanssa. Yrityssektorilla toimivia, pääasiallisesti musiikkimenetelmiä hyödyntäviä, yrityksiä on Suomessa melko vähän. Esimerkiksi Google-haulla yrityssektorissa toimivia yhteisömuusikoita tai yhteisömuusikoita työllistäviä yrityksiä löytyy vain kymmenkunta. Aiempaa tutkimusta on olemassa jonkin verran, mutta lisää tarvitaan, jotta yritysmaailma ja taiteilijat voisivat löytää toisensa ja tehdä yhteistyötä yrityksen tavoitteiden hyväksi.

Tavoitteenani on tässä tutkimus- ja kehittämishankkeessa selvittää, millaisia musiikkimenetelmiä hyödyntäviä yhteisötaiteilijoita Suomessa toimii, ja millaisten yritysten parissa ne pääsääntöisesti työskentelevät. Pyrin työlläni lisäämään ymmärrystä siitä, millaisia työyhteisöissä käytetyt interventiot yleensä ovat kestoaltaan ja sisällöltään, mitä niillä pyritään saavuttamaan, millaisia tuloksia on saatu ja millaisia mahdollisuuksia ja haasteita yhteisötaiteilijat itse alassaan näkevät. Keskityn haastattelemaan taidekentällä jo työskenteleviä musiikin ammattilaisia ja tutustumaan musiikkimenetelmien hyödyntämisen mahdollisuuksiin sitä kautta.

Ajatukseni on, että tämä opinnäytetyö antaa muillekin muusikoille rohkeutta tarjota yrityksille taidelähtöisiä menetelmiä hyödyntäviä koulutuksia ja projekteja. Toivon myös, että tämän tutkimus- ja kehittämishankkeen ansiosta taidemenetelmien hyödyntämisestä kiinnostuneiden yritysten on helpompi saada kattava kuva tästä kentästä ja löytää itselleen sopivat yhteistyökumppanit liiketoimintansa ja työyhteisönsä kehittämiseen.

1.4 Menetelmät ja tutkimuskysymykset

Tässä tutkimus- ja kehittämistyössä käytän tutkimusmetodeina kirjallisuusanalyysia, teemahaastatteluja, tutkimuspäiväkirjaa sekä Oulunkaaren kuntayhtymän taideinterventiosta pitämäni opetuspäiväkirjaa.

Tutkimuksessa vastaan seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisia musiikkimenetelmiä suomalaiset yhteisötaiteilijat käyttävät yritysten kanssa työskennellessään?
- Millaisiin tavoitteita musiikki-interventioille on organisaatioissa asetettu ja millaisia tuloksia niillä on saatu?
- Miten musiikki-interventio toimii hoitoalan työyhteisössä?
- Mitä haasteita ja mahdollisuuksia työyhteisöissä työskentelevät yhteisötaiteilijat näkevät musiikkimenetelmien käytössä?

1.5 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön rakenne koostuu kuudesta pääluvusta. Johdantoluvussa kerron, miten olen tähän tutkimusaiheeseen päätenyt, ja mitkä tekijät tämän tutkimuksen taustalla vaikuttavat. Lisäksi esittelen työn rakenteen, kerron lyhyesti työn tavoitteista ja menetelmistä sekä esittelen työn tutkimuskysymykset.

Ensimmäisessä käsittelyluvussa eli toisessa pääluvussa avaan tarkemmin taideintervention käsitettä ja kerron, millaisia erilaisia taideinterventioita on olemassa. Lisäksi selvitän yhteisötaiteilijan käsitettä ja yhteisötaiteilijalle tärkeitä ominaisuuksia. Kerron myös taide-interventioiden vaikutuksista yleisellä tasolla ja avaan taidelähtöisen oppimisprosessin hyötyjä Schiuman luokittelun mukaisesti (Schiuma 2011, 122–124). Lopuksi kerron tarkemmin musiikista intervention välineenä sekä avaan joitakin prosesseja, joita olemassa olevan tutkimuksen mukaan musiikkimenetelmillä on tehty.

Kolmannessa luvussa kuvaan tämän tutkimuksen tutkimusprosessia, sen tutkimusmenetelmiä sekä käyttämäni tutkimusaineistoa. Esittelen haastattelussa käytetyt kysymykset, kuvaan prosessia, jolla vastaukset hankittiin, ja esittelen haastattelujen keskeiset tulokset.

Luvussa neljä kerron kokemuksiani omasta taideinterventiostani Oulunkaaren kuntayhtymän kotihoidon työntekijöistä koostuvalle työyhteisölle: esittelen suunnitelman ja prosessin kulun sekä kerron projektin keskeisistä tuloksista oman tutkimuspäiväkirjani pohjalta. Lisäksi pohdin intervention onnistumista ja sitä, mitä vastaavanlaisia projekteja kehittäessä on hyvä ottaa huomioon.

Teemahaastattelujen tuloksiin palaan uudestaan luvun viisi pohdinnassa, jossa syvennän ja analysoin niitä sekä vertaan aiempaan tutkimukseen. Lisäksi käyn läpi tutkimuksen etiikkaa ja pohdin sen luotettavuutta ja tarpeellisuutta. Luvun lopussa vedän vielä yhteen hankkeen keskeiset johtopäätökset ja otan esille muutamia tutkimuksesta nousseita mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

2 Taidelähtöiset menetelmät ja taideinterventio

Taidelähtöisillä menetelmillä voidaan saada monenlaista hyvää aikaan, kuten WHO:n raportti taiteen hyvinvointivaikutuksista osoittaa (Fancourt & Finn 2019). Taideinterventioiden käyttö on viime vuosikymmenen aikana lisääntynyt merkittävästi ja monet yritykset ovat huomanneet niiden tarpeen omassa toiminnassaan. Tässä taustalla on organisaatioiden muutos, joka on synnyttänyt tarpeen taideinterventioille. Tästä huolimatta vain osa yrityksistä tuntee taidemenetelmät ja niiden mahdollisuudet oman toimintansa kehittämässä. (Kunnola 2021.)

Taideinterventiolla voi olla monenlaisia organisaatiossa monia erilaisia kehittämistehtäviä. Tyypillisiä kehittämistehtäviä ovat esimerkiksi palvelujen ja vuorovaikutuksen kehittäminen, hyvinvoinnin ja organisaation arvopohjan vahvistaminen, elämyksellisyyden ja riskinottokyvyn vahvistaminen, toiminnan kehittäminen tai muutoksen fasilitointi. (Berthoin Antal ym. 2011, Schiuma 2011, ym. Lehikoinen ym. 2016.)

Tässä luvussa avaan tarkemmin taideintervention käsitettä ja kerron, millaisia erilaisia taideinterventioita on olemassa. Lisäksi avaan tarkemmin yhteisötaiteilijan käsitettä ja pohdin, mitä erityistä siinä on verrattuna taiteilijan käsitteeseen ylipäänsä, ja millaisia erityisosaamistarpeita yhteisötaiteilijalla on.

2.1 Taidepohjaiset aloitteet ja taideinterventio

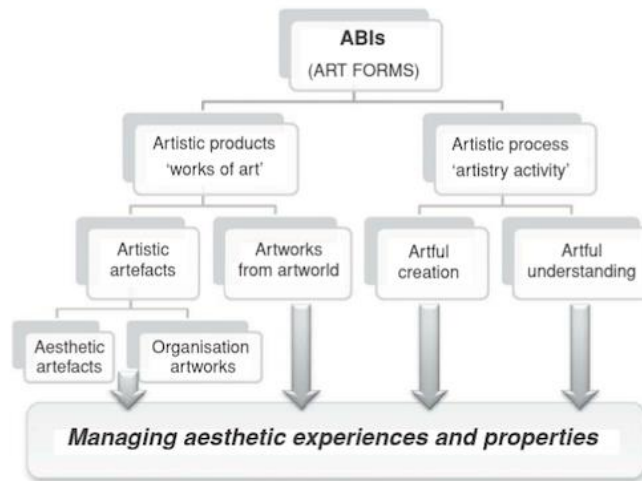
Kun taidemenetelmiä käytetään apuna jonkin taiteesta erillisen tavoitteen saavuttamisessa, puhutaan usein taideinterventiosta. Taideinterventio on yksi taidepohjaisten aloitteiden muoto. Schiuma (2011) jakaa taidepohjaiset aloitteet interventioihin, projekteihin ja ohjelmiin, ja määrittelee taidepohjaisen aloitteen seuraavasti: ”taidepohjainen aloite on mikä vain johtamiseen liittyvä toimenpide, joka käyttää yhtä tai useampaa taidemuotoa auttaakseen ihmisiä käymään läpi esteettisen kokemuksen organisaatiossa tai organisaation ja sen ulkoisen ympäristön risteyskohdassa, kuten myös sulauttaakseen taiteet liiketoiminnan

voimavaraksi”. Tässä työssä tutkittu taideinterventio on näistä kolmesta lyhytkestoisin, ja pyrkii yleensä ratkaisemaan jonkin spesifin ongelman yrityksessä. Sen kesto on yleensä muutamasta tunnista muutamaan päivään. (Schiuma 2011, 48–87.)

Taideinterventio on mahdollista toteuttaa sekä yrityksen tiloissa että sille erikseen varatussa paikassa (konserttisalit, teatterit, oopperatalot, taidemuseot, galleriat jne). Taideintervention käsitettä ja intervention käyttötarkoituksia tutkinut Schiuma (2011) listaa 12 erilaista taideintervention muotoa:

- Training: tunnit ja kurssit, kokemuksellinen esteettinen oppiminen pääosassa, tavoitteena taitojen karttuminen sekä ammatillisen että henkilökohtaisen kehityksen näkökulmasta
- Coaching: henkilökohtainen valmennussuhde taiteilijan ja bisnesihmisen välillä, projektit ja ohjelmat
- Residenssit: artist-in-recidency (taiteilijan residenssimäinen oleskelu työyhteisössä), tavoitteena dynaamiset ”osmoottiset” muutokset taiteilijan/taiteilijoiden ja organisaation henkilöstön välillä. Räätelöidään aina yrityksen tarpeiden ja toiveiden perusteella.
- Team-building eli ryhmäyttäminen: Vaihtelevat muodot, fokuksessa yhteisen luottamuksen rakentaminen esteettisten taideprosessien kautta
- Luova tutkimus
- Tapahtuma: konsertit, seminaarit, juhlatilaisuudet, yksityisesti yrityksen asiakkaalle järjestettävät tilaisuudet, installaatiot ja näyttelyt
- Taidekokoelmat: yritys ostaa taidekokoelman tai installaation omiin tiloihinsa
- Sponsoritoiminta
- Taide ja arkkitehtuuri
- Taide ja design
- Yhteisvastuullinen taide
- Taiteen upottaminen yrityskulttuuriin

Taidemenetelmien hyödyntäminen voi tarkoittaa sekä taiteellisia tuotteita että taiteellisia prosesseja tai aktiviteetteja. Taiteellisiin tuotteisiin voivat kuulua sekä taiteilijan itsensä että organisaation hänen kanssaan luomat taideteokset. Taiteellisia prosesseja taas voivat olla sekä taiteellinen luominen että taiteellisen ajattelun hyödyntäminen. (Schiuma 2011, 50–54.) (Kuva 1).

Kuva 1. Taidemenetelmien käyttö organisaatioissa (Schiuma 2011, 54).

Taideinterventio voi hyödyntää taiteellisen tuotteen ja taiteellisen prosessin kategorioita myös samanaikaisesti. Jos esimerkiksi organisaatio tilaa taiteilijalta prosessin, jonka aikana tehdään organisaatiolle oma teemalaulu, kyseessä on taiteellinen aktiviteetti (taiteellinen luominen). Syntynyt lopputulos taas on taideteos, jota organisaation henkilöstö voi halutessaan kuunnella, tai jota voidaan soittaa vaikkapa yrityksen tilaisuuksissa yhteishengen kohottamiseksi. (Schiuma 2011, 68–75.)

2.2 Taidemenetelmien vaikutus hyvinvointiin

Taidemenetelmien hyödyntäminen yrityksissä voi lähteä liikkeelle erilaisista tavoitteista. Tässä aluvuossa kerron taidemenetelmien hyödyntämisen taustaa ja kerron, mihin niiden vaikuttavuus erilaisissa yritysten muutosprosesseissa perustuu. Yksi keskeinen peruste taidemenetelmien käyttämiseen työpaikalla

on hyvinvointi. Monet tutkimukset raportoivatkin taiteen hyvinvointivaikutuksista (MacDonald 2012, Daykin ym. 2018, Fancourt ym. 2020).

Taide elvyttää, kohottaa ja koskettaa, sekä vastaa ihmisen tarpeeseen kokea kauneutta (Vainonen 2017, 38). Lisäksi taiteen on todettu lisäävän keskittymiskykyä ja parantavan ajattelua (Wilson ym. 2015). Taiteen merkitys ihmisen hyvinvoinnille tunnustetaan ja huomioidaan sekä kansainvälisesti (Ying 2015, Garrido 2016, Clift & Stickley 2017, Fancourt & Finn 2019) että kansallisesti (Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 116/2019, Saarikko & Terho 2018).

Kulttuuritoimintalain (2019) mukaan kunnan tehtävänä taiteen ja kulttuurin edistäminen osana asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta, yhteisöllisyyttä, paikallista ja alueellista elinvoimaa, kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa (Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 116/2019). WHO:n terveystiedon raportti taas osoittaa, että taide sekä tekijänä että kokijana voi auttaa ehkäisemään monia fyysisiä ja psyykkisiä sairauksia. Samoin siitä voi olla myös apua monien akuuttien ja kroonisten sairauksien hoidossa ja niiden kanssa selviämisessä. (Livesey ym. 2012, Williams ym. 2018, Fancourt & Finn 2019.) Koulumaailmassa taidemenetelmien on todettu ehkäisevän koulukiusaamista ja parantavan lasten keskittymiskykyä ja oppimista (Fancourt & Finn 2019). Myös muita sosiaalisia taitoja parantavia vaikutuksia, kuten sosiaalisen verkostoitumisen helpottumista, on raportoitu taidemenetelmien yhteydessä (Livesey ym. 2012, Jing 2015, Cohen 2019).

2.3 Taidelähtöisten menetelmien vaikutus oppimiseen ja ajatteluun

Työelämän metataitoja kuten vuorovaikutustaitoja, yhteistyötaitoja, luovuutta, resilienssiä eli psyykkistä palautumiskykyä ja tunneälyä on monien tutkimusten mukaan mahdollista kehittää tehokkaasti taidemenetelmillä (Laine 2012, Kasslin-Pottier 2012, Saaristo 2021). Sitran mukaan esimerkiksi tunnetaitojen, suuremman kuvan hahmottamisen sekä yhteisöllisyyden merkitys kasvavat tulevaisuudessa digitalisaation myötä (Dufva 2020, 52–53).

Talouden murros on huomioitu Sitran megatrendeissä jo ennen koronakriisiä (Dufva 2020, 46–51), ja koronakriisi näyttäisi vauhdittavan tätä talouden muutosta entisestään (Dufva ym. 2020, 54–58). Markkinavetoisesta taloudesta ollaan siirtymässä sektorien väliseen yhteistyöhön, mikä taas lisää resilienssin tarvetta. Monessa yrityksessä koronakriisi on aikaansaanut pakotetun digiloikan työntekijöiden siirryttyä lähes kokonaan etätöihin. Joskus yksinäisen etätöiden vastapainoksi Sitra arvelee kehollisuuden ja yhteisöllisyyden korostuvan taas tulevaisuudessa. (Dufva 2019, 5; Dufva ym. 2020, 42–43, 51–52.)

Taiteilijan hyödyntämisellä muutosprosessissa on huomattu olevan monia hyötyjä. Lehikoinen (2013) on listannut taiteilijan vahvuuksiin yritysten kehittäjänä mm. korkean riskinsietokyvyn sekä kyvyn ns. out of the box - ajatteluun (Lehikoinen 2013). Työyhteisön ulkopuolelta tulevana tiimin jäsenenä taiteilija näkee usein yrityksen tilanteen työyhteisöä tai vaikkapa johtoryhmää objektiivisemmin, ja pystyy näin tarjoamaan ja näkemään yllättäviäkin ratkaisuja. Toisaalta näyttäisi siltä, että taidemenetelmien käyttö auttaa myös luovuuden herättämisessä (Brookfield & Holst 2010, Simmons 2011), joten taidemenetelmiä kannattaa hyödyntää muutosprosesseissa.

Taidemenetelmillä on pyritty yritysmaailmassa ratkaisemaan monenlaisia ongelmia ja haasteita työnohjauksen ja valmennuksen keinoin (Laine 2012, Kasslin-Pottier 2012) Esimerkiksi teatteri-improvisaatio on paljon hyödynnetty menetelmä yhteisöjen valmennuksessa (Koponen 2017). Myös Espoon kaupungille toteutetun TAIME-projektin loppuraportissa (Saaristo ym. 2021) kerrotaan rohkaisevia tuloksia taidemenetelmien käytöstä. Näyttäisi siltä, että taidemenetelmien avulla voidaan työhyvinvoinnin parantamisen lisäksi parantaa innovatiivisuutta, vuorovaikutustaitoja ja muutostaitoja. (Saaristo ym. 2021.)

Kun taidetta hyödynnetään yritysten muutosprosesseissa, sen luonne muuttuu. Perinteisesti taiteessa on korostunut lopputulos, syntynyt taideteos. Silloin, kun taidetta käytetään välineenä ongelmanratkaisussa, taiteessa korostuu prosessi, eikä niinkään lopputulos ainoana onnistumisena määrittävänä tekijänä. Organisaatioiden kanssa työskennellessä tämä on tyypillinen lähtökohta, vaikka yhteistyön lopputuloksena olisikin konkreettinen teos. Taiteen tehtävä saattaa

olla esimerkiksi uudenlaisen prosessin tuottaminen tai nykyisen analysointi. Taide voi myös lisätä empaattista ymmärrystä ja tuoda turvaa, niin kuvainnollisesti kuin konkreettisesti. Sillä voidaan osoittaa reittejä ja ohjata ihmisiä kulkemaan haluttuun suuntaan. Toisaalta se voi olla organisaatiossa silta organisaation henkilöstön ja johdon välillä. (Kuusimäki & Mustaniemi 2017., 10–20.)

Suomalaisissa projekteissa musiikkia käytetty sekä taustamusikkinä rentouttamassa, herättämässä liikkeeseen ja virittämässä tunnelmaan, että uuden taideteoksen luomisessa (Merkinieniemi 2012, Malte-Colliard & Lampo 2013, 35–73,). Intervention kesto vaikuttaa sen hyödyllisyyteen: yksittäiset interventiot kuten työpajat ja taide-esityksestä nauttiminen, voivat olla hyödyllisiä, mutta niiden vaikutus on usein hetkellinen (McCarthy ym. 2004, 34). Pitkäkestoinen suhde taiteen kanssa on usein organisaatioille kaikkein hyödyllisin, koska se todella auttaa organisaatiota kehittymään haluttuun suuntaan (Schiuma 2011, 50.)

Taidelähtöisellä oppimisprosessilla on monenlaisia hyötyjä. Schiuman (2011) mukaan se mm. kehittää luovuutta ongelmienratkaisussa, parantaa mielikuvitusta erilaisten ratkaisujen ja sisältöjen lähteenä, totuttaa yllätyksellisyyteen ja rohkaisee riskinottoon, lisää improvisointitaitoja lisäten organisaation joustavuutta, parantaa työntekijöiden havaintokykyä, kehittää tietoisuus- ja tunnetaitoja, lisää avarakatseisuutta erilaisten mielipiteiden ymmärtämisessä ja auttaa ihmisiä energisoimaan työelämässä sekä itseään että toisia. Taiteelliset prosessit ovat hyödyllisiä työyhteisöille, sillä ne sitouttavat ihmisiä sekä rationaalisesti että emotionaalisesti, ja aktivoivat kokemuksellisen mekanismin prosesseja. Näyttäisi siltä, että sekä aktiivinen niin sanottu tekemällä oppiminen että passiivisempi yleisön roolissa tapahtuva osallistuminen tuo samanlaisia hyötyjä. Taiteen avulla ihmiset saavat yhteyden tunteisiinsa ja luovat suhdetta sisäisen ja ulkoisen todellisuuden välillä. (Schiuma 2011, 63–78, 122–124.)

2.4 Taidelähtöisten menetelmien taloudelliset vaikutukset

Taidemenetelmien vaikuttavuuden arviointi on haastavaa, ja pääosin niiden vaikutuksia mitataan muilla kuin kvantitatiivisilla kriteereillä. Erityisesti taidemenetelmien käytön taloudellisia vaikutuksia on haastavaa osoittaa. Taloudellisten vaikutusten mittaamiseen on kuitenkin kehitetty joitakin mittareita.

Hounin ym. (2020) mukaan taloudellista vaikuttavuutta voidaan arvioida kolmesta näkökulmasta. Welfaristinen näkökulma pohjautuu ajatukseen, että yksilö on oman hyvinvointinsa asiantuntija. Siksi myös hyvinvointia arvioidaan yksilön näkökulmasta. Toisaalta hyvinvointia voidaan arvioida myös terveyshuollon budjetin ja terveyshyötyjen näkökulmasta (extra-welfaristinen) tai yhteiskunnallisesti, jolloin hyötyjä pyritään selvittämään erityisesti siitä näkökulmasta, että ne palvelisivat yhteiskunnallista päätöksentekoa. (Houni ym. 2020, 185–200.)

2.5 Taiteen kehitystehtävät työyhteisössä

Taiteella voi olla työyhteisössä monenlaisia kehitystehtäviä. Performanssitaiteilija Krista Petäjäjärvi (2016) toteaa, että jos työyhteisö on huonovointinen, taideinterventio voi tarjota pienen hengähdysketken kuormittavaan arkeen. Parempivointisessa työyhteisössä taas voidaan haluta muutosta tiettyyn suuntaan, ja ottaa yhteisötaiteilija mukaan tähän prosessiin. Tällöin kartoitetaan aina ensiksi tarkkaan, millaisia muutos- ja kehitystarpeita työyhteisössä on. Toisaalta usein todelliset kehitystarpeet nousevat esille vasta intervention käynnistyttyä, käytettyjen menetelmien ja harjoitusten myötä. Joskus myös roolit voivat olla työyhteisössä kääntyneet pääläelleen, jolloin taideinterventiota tarvitaan palauttamaan tasapaino työpaikalle. Petäjäjärvi kuvaakin prosessia, jossa taidemenetelmillä saatiin työyhteisö näkemään, miten he olivat kannatelleet toimitusjohtajaa, ja miten tuon asetelman purkaminen luo hyvinvointia koko työyhteisöön. (Petäjäjärvi 2016, 127.)

Taidemenetelmillä on tehty erilaisia interventioita organisaatioihin. Petäjäjärvi on tehnyt taideinterventioita toimistoympäristössä käyttäen menetelminä mm. luovaa kirjoittamista, rentoutusharjoituksia sekä psyko- ja sosiodraama. Hänen ideanaan on tuoda toimistoympäristöön uudenlaista ajattelua ja ravistella totuttuja käytäntöjä ns. arkitilaa puhkaisemalla. Hänen mukaansa jo kenkien pois ottaminen työpaikalla tai istuminen lattialla voi olla iso sysäys muutokselle totutuissa ajatusprosesseissa ja sitä kautta toiminnassa. (Petäjäjärvi 2016, 123–137.)

Taidemenetelmät toimivat hyvin myös prosessien kehittämisessä. Teatteriohjaaja Miira Sippola (2016) toteutti ja kehitti evankelis-luterilaista messua yhdessä Kallion seurakunnan työntekijöiden kanssa. Projektissa esimerkiksi hyödynnettiin kirkkosalia uusilla tavoilla. Projekti toi työntekijöille paljon lisää arvostusta omaa työtään kohtaan sekä vapautta ja rohkeutta tehdä sitä kukin omalla persoonallaan. (Sippola 2016, 105–121.)

Leikillisuus korostuu tehdyissä taideinterventioissa. Sippola (2016) puhuu osallistujien osaamisella, merkityksillä ja tilalla leikkimisestä. Tätä ei kuitenkaan koskaan tehdä osallistujien kustannuksella tai saattamalla heitä häpeällisiin tilanteisiin, vaan osallistujien on tärkeää kokea itsensä koko prosessin alusta lähtien ainutlaatuisiksi. Prosessin tulee vahvistaa sekä jokaista yksilöä erikseen että koko työyhteisöä. Toisaalta taiteilijan on voitava säilyttää oma taiteilijanvapautensa koko prosessin ajan, oltava rohkeasti taiteilija eikä vain kehittäjä tai opettaja. (Sippola 2016, 105–121.)

Leikillisyyden ohella ilmaisuuden vapaus näyttäisi olevan tärkeä ulottuvuus taideinterventiossa. Petäjäjärvi (2016) puhuu performanssitaitteen hulluudesta, vapaudesta ja kiihkosta, jotka tuovat hyvän kontrastin toimistotyön normatiivisuudelle. Kontrasti synnyttää hankausta, joka saa aikaan uutta luovan ja kehittävän voiman, jonka avulla muutos mahdollistuu. Arkinormien ravistelu tai normien ulkopuolelle astuminen ei ole itsetarkoitus, vaan kiinnostavaa on, mitä siitä syntyy. (Petäjäjärvi. 2016, 123–137.)

2.6 Yhteisötaiteilija taideintervention tekijänä

Yhteisötaiteilija on yksi taiteilijan monista rooleista. Taiteilijalle onkin tyypillistä rajoja rikkova moniammattilaisuus: puhutaan niin taitelija-käsityöläisestä, taiteilija-viihdyttäjistä, taiteilija-tutkijasta kuin taiteilija-yrittäjistä, joka tekee sekä omaa taidettaan esteettisistä lähtökohdista että hyödyntää taidelähtöisiä menetelmiä organisaatioiden kasvu- ja muutonhaasteissa auttaessaan. (Petäjäjärvi 2019, 73–75.)

Yhteisötaiteilijan rinnalla voidaan puhua myös organisaatiotaiteilijasta, hybridi-taiteilijasta tai taiteilija-kehittäjästä. Lehikoinen ym. (2016) määrittelevät taiteilija-kehittäjän käsitteen seuraavasti: ”Taiteilija-kehittäjät ovat taiteilijoita, taidekasvattajia ja taiteilija-tutkijoita, jotka ovat erikoistuneet työskentelemään erilaisissa kehittämistehtävissä organisaatioissa ja yhteisöissä taidealan ulkopuolella.” (Lehikoinen ym. 2016, 8, ks. myös Petäjäjärvi 2019, 73–75.)

Yhteisötaiteilijalta tai hybriditaiteilijalta vaaditaan monenlaisia ominaisuuksia. Taide on aina omakohtaista ja taiteilijan työtä ei voi kukaan toinen korvata. Taiteilijan ydinkompetensseja ovatkin muutoksen ja epävarmuuden sietokyky, kyky kurinalaiseen työskentelyyn ja kyky arvioida omaa työtään (Houni & Ansio 2014, 378–383). Koska yhteisötaiteilijan työ tapahtuu aina yhteistyössä muiden, yleensä organisaation tai muun työyhteisön kanssa, yhteisötaiteilijalla korostuvat taiteilijan edellä mainittujen perusominaisuuksien lisäksi sosiaaliset taidot, kuten vuoropuhelu sekä toisen tarpeiden kuuntelu ja niihin vastaaminen. (Lehikoinen 2013, 50–63.)

Yhteisötaiteilija käyttää työvälineenään taideinterventiota. Lehikoisen ym. (2016) mukaan ”Taiteelliset interventiot tuovat taiteilijan ammatillista osaamista työelämään, työhön, työssä tapahtuvaan oppimiseen ja työn kehittämiseen.” Samalla ne luovat uutta taiteilijan omaan taiteelliseen työhön. Tällaisissa interventioissa taiteen toimintalogiikka, taiteen menetelmät ja taiteilijan pedagogiikka kehittävät sellaisia vuorovaikutuksellisia tiloja, tilanteita ja työtapoja, jotka vahvistavat luovuutta, parantavat työoloja, kehittävät taitoja ja tukevat muutosta yhteisössä.” (Lehikoinen ym. 2016, 8.)

2.7 Musiikkimenetelmien hyödyt työyhteisöissä

Tässä luvussa käyn läpi musiikkimenetelmien käytön hyötyjä ja musiikki-interventioista tehtyä tutkimusta. Musiikin hyvinvointivaikutuksista sekä vaikutuksista ajatteluun löytyy paljon aiempaa tutkimusta. Musiikki-intervention käyttöä yrityksissä on tutkittu jonkin verran, mutta lisätutkimusta tarvitaan.

Osallistujakokemuksia musiikki-intervention käytöstä ovat raportoineet mm. Keskinen & Mentu (2013) ja Merkkiniemi (2012). Musiikkimenetelmien on todettu lisäävän työhyvinvointia ja parantavan mm. luovuutta ja ongelmanratkaisukykyä. Yhdessä laulamisen on sanottu jopa pidentävän ikää ja ehkäisevän masennusta ja muita mielenterveyden ongelmia. Säännöllinen kuoroharrastus vahvistaa tutkimusten mukaan itsetuntoa, lisää sosiaalista kyvykkyyttä ja antaa elämään merkityksellisyyden kokemuksia. (Unwin 2002.)

Laulun hyvinvointivaikutuksista on laajaa näyttöä tutkimuskirjallisuudessa. Tutkimusten mukaan laulu mm. rentouttaa, piristää, lievittää stressiä ja vähentää jännityksiä. (Daykin ym. 2018.) Monen arkikokemus laulamisesta tukee tätä hypoteesia. Yhdessä laulamisen on myös sanottu vahvistavan yhteenkuulumisen ja sosiaalisen tuen tunnetta. Laulu tuo hyvää oloa ja piristää mieltä. (Clift & Hancox 2001.)

Kuoroharrastus on suosittu keino lisätä kehollisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä merkityksellisyyden kokemuksia. Kuoroharrastuksen on raportoitu tuovan parannusta esimerkiksi osallistujien emotionaaliseen, sosiaaliseen ja ammatilliseen hyvinvointiin. Moni kuorolaulaja kokee erityisen tärkeäksi kuorossa sen, että saa osallistua johonkin merkitykselliseen yhdessä muiden kanssa. Myös aikaansaamisen ja loppuunsaattamisen kokemukset näyttäisivät olevan tärkeitä hyötyjä kuoroharrastuksessa. Yhdessä laulamisen on raportoitu tuovan lisää myönteisiä tunteita, kuten iloa ja kiitollisuutta. Näiden tunteiden on todettu taas vaikuttavan myönteisesti ihmisen yleiseen onnellisuuden kokemukseen elämässään. (Livesey ym. 2012, Cohen 2019.)

Suomessa musiikkimenetelmiä on hyödynnetty musiikkityönohjauksessa bändisoiton muodossa (Ylä-Soininmäki 2011, 143–147; Merkkiniemi 2012; Sorsa ym. 2017), ikäihmisillä Laulunlohtijat-projektissa (Keskinen & Mentu 2013, 55–65) että Espoon kaupungin kanssa toteutetussa Taime-hankkeessa (Saaristo 2021). Suomalaiselle huipputasolla pelaavalle miesten jääkiekkjoukkueelle musiikki-interventio toi lisää avoimuutta vuorovaikutukseen sekä sujuvuutta tiimityöhön (Sorsa ym. 2017).

Ylä-Soininmäen (2011) ohjaamassa projektissa sairaanhoitajista kootun punkbändin soittajat kokivat saaneena yhdessä soittamisesta voimaa vaikeidenkin työtehtävien keskellä. Esimerkiksi kokouksen keskellä yhdessä jaettu soittohetki auttoi keskustelemaan hankalasta aiheesta neutraalimmin. Myös työnjaon koettiin selkiytyneen ja vuorovaikutuksen yhteisön hiljaisten jäsenten kanssa helpottuneen yhteissoiton myötä. (Ylä-Soininmäki 2011.)

Espoon kaupungin kanssa toteutettu Taime-hanke toi parannusta erityisesti hyvinvointiin. Hankkeeseen kuuluneet työpajat pidettiin uupumisvaarassa oleville kaupungin työntekijöille. Niissä käytettiin mm. hoitavaa ääntä kuten ihmisääntä ja äänimaljoja. Interventioon osallistuneista 75 % arvioi, että kokeiluilla oli positiivista vaikutusta omaan hyvinvointiin ja muutostaitoihin. (Saaristo ym. 2021, 12–20.)

3 Tutkimushaastattelut

Tässä luvussa kerron opinnäytetyössäni käytetyistä tutkimusmenetelmistä sekä tutkimuksen tuloksista. Tutkimuksessa käytin tutkimusmenetelminä kirjallisuutta, anonymisoitua teemahaastattelua ja tutkimuspäiväkirjaa sekä Oulunkaaren kuntayhtymän kanssa toteuttamani musiikki-intervention opetuspäiväkirjaa.

3.1 Haastatteluaineiston kerääminen

Tutkimusta varten pidin teemahaastatteluja taiteen ammattilaisille, jotka toimivat yhteisötaiteilijoina ja käyttävät musiikki-interventiota työvälineenä yritysten kanssa työskennellessään. Koska monet organisaatiotaiteilijat yhdistävät interventioissa erilaisia taidemenetelmiä, otin kyselyyn mukaan myös sellaisia toimijoita, jotka käyttävät musiikkimenetelmiä muiden menetelmien joukossa.

Anonymisoituun haastatteluun kutsuin sähköpostitse yhteensä kahdeksan yhteisötaiteilijaa, jotka hyödyntävät tai ovat hyödyntäneet työssään musiikkimenetelmiä. Nämä olivat ainoat, jotka löysin google-haulla. Koska sähköpostitse sain tutkimukseen mukaan vain kaksi, loput haastateltavat etsin sosiaalisen median kautta Facebookista yhteisömuusikoiden ryhmästä sekä TOO-verkostosta ja LinkedInistä omasta verkostosta sekä yksityisviestein.

Tutkimukseen kutsutuista viisi suostui haastatteluun. Osa kieltäytyneistä ei kokenut sopivansa haastateltavaksi, ja yhdeltä en saanut lainkaan vastausta sähköpostitse lähetettyyn haastattelupyyntöön. Haastattelut tein syksyn 2021 aikana.

Kaikilta haastateltavilta pyysin kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Haastattelut toteutin Zoom-videopuhelulla ja tallensin ne suoraan Zoom-ohjelman kautta kovalevyille. Haastattelujen kesto oli n. 50–75 minuuttia vastaajasta riippuen. Haastattelut äänitin lisäksi puhelimen äänitysohjelmalla, jotta saisin ääniraidan talteen myös silloin, mikäli Zoomin

tallennuksessa tapahtuisi jokin tekninen häiriö. Puhelimeen tallennetut ääniraidat hävitin analyysien tekemisen jälkeen.

Haastatteluja varten laadin kysymykset tutkimuskysymyksiin pohjautuen. Alkuun valitsin niin sanottuja lämmitteleviä kysymyksiä. Otin mukaan myös kysymyksiä, jotka minua haastateltavien työssä erityisesti kiinnosti, ja joiden kautta saisin paremman käsityksen heidän rooleistaan interventioissa.

Haastatteluissa käytin runkona seuraavia kysymyksiä:

- Millaisia taidemenetelmiä hyödynnät yritysten kanssa työskennellessäsi?
- Miten suuressa osassa musiikkimenetelmät ovat työskentelyssäsi?
- Millaisissa yrityksissä olet työskennellyt?
- Millaisiin muutostarpeisiin olette pyrkineet työlläsi vastaamaan yhteistyössä yrityksen kanssa?
- Mitä työnkuvaasi kuuluu, kun työskentelet yrityksen palveluksessa?
- Miten pitkiä aikoja tyypillisesti työskentelet yhden yrityksen palveluksessa?
- Millaisia tuloksia olette saaneet yrityksen kanssa toteutetuissa projekteissa?
- Mitä muuta haluat sanoa yrityksissä toimivan yhteisömuusikon/-taiteilijan työstäsi?

3.2 Haastatteluaineiston analyysi

Anonymisoin haastatteluaineiston litterointivaiheessa ja käsittelin sitä anonyymisti aineistopohjaisen sisällönanalyysin keinoin. Sisällönanalyysin tarkoituksena on saada tutkimusaineistosta tiivis ja pelkistetty kuva niin, että informatiivisuus säilytetään. Sisällönanalyysissa aineistoa pelkistetään, ryhmitellään ja abstrahoidaan, minkä jälkeen siitä pyritään tekemään mielekkäitä johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73–113.)

Analyysivaiheen aluksi litteroin haastatteluaineiston sanasta sanaan ja kirjoitin ne erilliseen dokumenttiin. Litteroinnissa käytin osittain apuna Microsoft Wordin

litterointityökalua. Tätä seuranneessa pelkistämisvaiheessa poimin aineistosta tutkimuksen kannalta olennaiset ilmaukset ja listasin ne tutkimuskysymyksittäin Microsoft Excel -laskentataulukkoon Tuomi & Sarajärven (2009) analyysimallin mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73–113.) Mallin mukaisen toteutuksen selitän tarkemmin tämän alaluvun seuraavissa kappaleissa.

Eri tutkimuskysymyksiin liittyvät ilmaukset kokosin eri välilehdille. Viimeiseen tutkimuskysymykseen liittyvän käsiteparin ”haasteet ja mahdollisuudet” jaoin omille välilehdilleen. Välilehtiä tuli yhteensä viisi ja jokaiselle välilehdelle 20–60 erilaista ilmausta. Tutkimuksen kannalta olennaiset osiot haastattelusta jätin analyysin ulkopuolelle.

Jo analysointi- ja kokoamisvaiheessa hahmottelin yhdistävän luokan jakautumista pää-, ylä- ja alaluokkiin. Pelkistetyt ilmaisut kokosin alaluokkiin ja alaluokat ryhmittelin yläluokkiin sekä abstrahoin teoreettisiksi käsitteiksi. Käyttämäni yhdistävät luokat olivat *toteutustapa*, *tavoitteet*, *tulokset*, *haasteet*, *mahdollisuudet*.

Toteutustavat jaoin *menetelmiin* ja *rakenteeseen*, kun taas *rakenteen* vielä *kesto*on ja *ryhmäkoko*on. Tällä systeemillä kävin läpi kaikki luokat ja pyrin sijoittamaan jokaisen ilmauksen omaan loogiseen jatkumoonsa luokkien suhteen. Esimerkiksi ilmaus ”bändivalmennukset, joissa on bändisoitto menetelmänä” sai pelkistetyn ilmauksen *bändisoitto*. Liitin sen alaluokkaan *musiikkimenetelmät*, yläluokkaan *taidemenetelmät*, pääluokkaan *menetelmät* ja yhdistävään luokkaan *toteutustapa*, joka samalla oli taulukkovälilehden nimi viitaten ensimmäiseen tutkimuskysymykseen.

3.3 Tulokset

Tässä alaluvussa kerron tutkimus- ja kehittämistyön tuloksista. Tutkimustulokset on jaoteltu tutkimuskysymyksittäin käytettyihin menetelmiin ja toteutustapaan, interventioiden tavoitteisiin, interventioista saatuihin tuloksiin sekä taideinterventioiden käyttämisen haasteisiin ja mahdollisuuksiin yrityskontekstissa.

3.3.1 Musiikki-interventioiden rakenne ja menetelmävalinnat

Taideinterventioita voidaan toteuttaa monella tavalla. Kaikki haastatellut käyttivät musiikkimenetelmien rinnalla myös muita taidemenetelmiä tai täydentäviä menetelmiä. Musiikkimenetelminä käytettiin mm. beatboksausta, afrikkalaista rummutusta, bändisoittoa, hoitavaa ääntä ja 3D-äänimaisemia. Joillain haastatelluista oli mukana myös muita taidemenetelmiä, kuten kehorytmiikkaa ja maalaamista.

Hyvin yleistä oli musiikkimenetelmien vaikutusten tehostaminen muilla perinteisemmällä fasilitointimenetelmillä. Tällaisia olivat esimerkiksi johtamiskoulutuksen ja vuorovaikutuskoulutuksen menetelmät, työnohjaus, somaattiset harjoitukset ja kokeellinen oppiminen. Muutamalla taiteilijalla oli mukanaan työpari, jolla oli tätä täydentävää osaamista. Osa haastatelluista taas hoiti itsenäisesti sekä taidemenetelmän ohjaamisen että harjoitusten reflektoinnin.

Interventioiden rakenteessa oli paljon hajontaa vastaajien välillä. Viidestä haastatellusta yhteisötaiteilijasta neljä teki suurimmaksi osaksi taidepohjaisia aloitteita, jotka voidaan laskea interventioiksi kestopensa perusteella (Schiuma 2011, 45–51). Suurimmalla osalla haastatelluista kestot vaihtelivat 5–15 minuutin herättelevästä avauksesta viikon mittaiseen retriittiin. Hyvin tyypillinen kesto taideinterventiolle oli vastaajien mukaan 2–3 tunnista yhteen päivään. Tällaisia kohtaamisia saattoi olla yhden asiakkaan kanssa esimerkiksi neljä kertaa peräkkäin. Tyypillisempää kuitenkin oli, että interventio oli kertaluontoinen. Eräs haastateltava kertoi heidän asiakkuksiensa kasvaneen yksittäisistä interventioista pikkuhiljaa neljävuotisiksi ohjelmiksi. Silloin ei varsinaisesti voida enää puhua taideinterventiosta vaan taidepohjaisesta ohjelmasta, joka tosin voi sisältää useampia lyhytkestoisia interventioita.

Taideinterventiossa ryhmäkoko voi vaihdella, ja tämä näkyi haastateltavien vastauksissa. Lyhyitä 15 minuutista 30 minuuttiin kestäviä sessioita saatettiin ohjata sadoille, jopa sadoille tuhansille ihmisille kerrallaan. Sen sijaan

pidemmissä, päivän kestävässä valmennuksissa ryhmäkoko oli yleensä maksimissaan 100 osallistujaa, tyypillisimmin 10–60 osallistujaa.

3.3.2 Tavoitteet yritysmaailmassa

Musiikki-interventiolla voi olla yritysmaailmassa hyvin monenlaisia tavoitteita. Tyypillisimmillään tavoitteet liittyvät yritysjohtamisen haasteisiin vastaamiseen, työhyvinvoinnin kehittämiseen, tiimin keskinäiseen yhteistyöhön, uudenlaisten työelämätaitojen oppimiseen, kuten luovuuden, ajattelun ja vuorovaikutuksen kehittämiseen.

Yritysjohtamisen haasteisiin liittyviä tavoitteita voivat olla esimerkiksi strategiatyöskentelyn tai muutosjohtajuuden tukeminen.

Strategiatyöskentelyssä taidemenetelmät saattoivat olla mukana sekä strategian pohjustusvaiheessa että sen jalkauttamisessa yritykseen ja läpiviennissä. Hyvin yleistä oli, että taideintervention avulla haluttiin luoda sellainen luova tila, jossa ideointi mahdollistuu ja vireystila on optimaalinen intensiiviseen työskentelyyn yhteisen tavoitteen hyväksi. Haastateltavat puhuivat esimerkiksi yhteisestä virittymisestä, pohjustuksesta ja luovuuden herättämisestä. Vastauksissa korostui myös tiimityön tehostaminen.

Muutosjohtajuuteen liittyviä haasteita voi olla monenlaisia. Toisaalta yrityksen sisäiset kehitystarpeet ja kasvutavoitteet voivat olla kimmokkeita muutokselle, johon haetaan vauhtia taidemenetelmistä. Muutostarpeet voivat tulla myös ulkoapäin. Yhteiskunnan rakennemuutokset, kuten sote-uudistus, tai megatrendit kuten ekologinen ja kestävä kehitys, luovat muutospainetta myös yritykseen. Eräs haastateltavista kertoi, että taidemenetelmillä tällaisten muutosten suuntaa voi olla helpompi hahmottaa ja muutosta itsessään vauhdittaa.

Yritysmaailmassa tehdyissä taideinterventioissa myös työhyvinvoinnin näkökulma korostui. Lyhyissä interventioissa tavoiteltiin elämyksellisyyttä, ja yhtenä tavoitteena saattoi olla vaikkapa rohkeuden ja heittäytymiskyvyn kasvaminen. Myös palautuminen oli yleinen tavoite taidemenetelmillä

toteutetuissa interventioissa. Työhyvinvointiin liittyviä tavoitteita olivat esimerkiksi rentoutuminen, kiireen tunnun vähentäminen, työstressin poistaminen, voimavarojen saaminen ja voimaantuminen. Menetelmien katsottiin myös lisäävän keskittymiskykyä ja parantavan ajattelua:

- - molemmat aivopuoliskot työskentelemään, niin se vaikuttaa sitä kautta sellaiseen skarppiuteen, ja sitten taas hoitavat äänet rentouttaa

Eräs haastatelluista muistutti, että taidemenetelmillä tehdessä tekeminen itsessään on rennompaa. Sillä taas voidaan antaa työyhteisölle viesti, että rennosti tekemälläkin saadaan hyviä asioita aikaiseksi, ja että toisaalta vakavien asioiden parissa rentous on tärkeääkin säilyttää.

3.3.3 Positiivinen kierre – musiikki-interventioiden tuloksia

Musiikki-interventioiden vaikutukset vaihtelevat hyvinvoinnin parantumisesta uuden oppimiseen ja työilmapiirin paranemiseen. Monet haastateltavista puhuivat siitä, miten tärkeää taidemenetelmissä on ihmisen kohtaaminen ihmisenä. Monet osallistujat ovatkin jälkeensä olleet iloisia siitä, että ovat saaneet olla omia itsejään, eikä työntekijän roolissa niin kuin tavallisesti. 3D-äänimatkoja ohjaava haastateltu kertoi, että joillain osallistujilla interventio on nostanut pintaan vanhoja traumaattisia kokemuksia, ja niitä on interventiossa päässyt käsittelemään turvallisesti, ammattitaitoisten ohjaajien ja huippuunsa hiotun menetelmän avulla.

Kolme viidestä haastateltavasta piti merkittävänä osoituksena menetelmän toimivuudesta myös sitä, että sama asiakas tilaa heiltä lisää. Samoin sosiaalisessa mediassa huomiointia ja tilaajan verkostoihin mukaan ottamista pidettiin tärkeänä tuloksena onnistuneesta interventiosta, etenkin kun siinä on vakavasti otettavuus ja jatkuvuus mukana. Näitä pidettiin tärkeinä tekijöinä myös siinä, että arvostus yhteisötaidetta kohtaan ylipäänsä kasvaa ja ala saa tunnettuutta myös yrityspäätäjien keskuudessa.

Erytisesti lyhyissä interventioissa tärkeänä tuloksena pidettiin sitä, että osallistujilla on ollut hauskaa ja he ovat olleet innoissaan siitä mitä tehdään.

Afrikkalaista rummutusta työssään käyttävä taiteilija puhuu jopa katarttisesta, puhdistavasta ja uudistavasta, kokemuksesta, kun osallistujat kokevat yhteisen tekemisen musiikin kautta niin hauskaksi, inspiroivaksi ja merkitykselliseksi. Joskus tämä vaikuttava kokemus koetaan merkittäväksi tekijäksi työvireen ylläpitämisessä vielä pitkään intervention jälkeen:

Kyllä on hienoa kuulla vaikka puolentoista vuoden päästä, että asiakas sanoo, että meillä on lähtenyt siitä teidän työpajasta (tää kyseinen tapaus oli sellainen ihan vain one timer tammikuussa), niin se koko kevät oli... siitä lähti niin semmonen positiivinen kierre, meillä oli niin hyvä meininki.

Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta haastateltavien vastauksissa korostui taide- menetelmien mittaamisen hankaluus. Tuloksia ei ole totuttu mittaamaan, eikä niihin välttämättä ole löydetty riittävän hyviä keinoja. Vaikutusten analysointi perustuu usein yksittäisiin palautteisiin ja niiden läpikäymiseen. Pelkkä asiakastyytyväisyys ei vielä kerro mitään pitkäaikaisista tuloksista, ja toisaalta vaikutusten todentaminen juuri interventiosta johtuvaksi on itsessään haastavaa.

Yksi haastatelluista kertoi, että he ovat kehittäneet omiin ohjelmiinsa palautteenkeruujärjestelmän, jolla vaikutuksia on helpompaa mitata. Menetelmien vaikuttavuus kiinnostaa totta kai myös taidemenetelmillä toteutettavan koulutuksen tai intervention tilaajaa, ja siksi niiden raportoiminen on tärkeää. Selkeä taloudellinen vaikutus taideinterventioiden käytössä on, että parhaimmillaan ne nopeuttavat muutosprosesseja organisaatioissa huomattavasti:

-- yhteinen keskeinen tulos on, että tällaisilla työskentelymenetelmillä voidaan nopeuttaa sitä muutosta. Se on aika merkittävä tulos asiakkaalle, koska se tarkoittaa ihan suoraa taloudellista hyötyä. Se on ihan selkeää kustannustehokkuutta, että pystytään pääsemään maaliin nopeammin kuin jollain muulla menetelmällä.

3.3.4 Sillan rakentaminen työelämään ja muut haasteet yritysmaailmassa toimimisessa

Haasteita taidemenetelmien käytössä yritysmaailmassa on haastateltavien mukaan viittä erilaista pääluokkaa. Tulokset jakaantuivat sen mukaan, miten

paljon kokemusta yhteisötaiteilijalla on yritysmaailmassa toimimisesta. Yritysmaailmassa aloittelevat yritystaiteilijat pitivät suurimpana haasteena asiakkaiden löytämistä ja hinnoittelua, samoin kuin jatkomyyntiä olemassa oleville asiakkaille. Yksi haastateltavista oli siirtymässä liiketoiminnassaan kohti uutta vaihetta, joka edellyttää tarkempaa konseptointia ja kohderyhmien määrittelyä sekä tiimin rakentamista. Tässä pidettiin haastavana sitä, että löydetään oikeanlaiset ihmiset tiimiin ja heidän kanssaan saadaan sovittua riittävällä tarkkuudella asioista niin, että he yhdessä tuottavat parasta arvoa yritykselle ja sen asiakkaille.

Ylipäänsä tuotekehitys aiheutti haasteita vastaajien kesken. Vaikka pitkäkestoisten projektien ja ohjelmien hyödyt ymmärrettiin ja tunnustettiin, niihin siirtyminen koettiin vaikeaksi. Moni haastateltavista kuitenkin halusi kehittää tai oli jo kehittämässä toimintaansa pitkäkestoisempien interventioiden, projektien ja ohjelmien suuntaan, sillä ne mahdollistavat myös laajempaa ja pitkäkestoisempaa muutosta organisaatioissa.

Yhdellä haastateltavista oli jo usean vuoden kokemus yritysmaailmassa toimimisesta. Hänen vastauksissaan esille nousivat erityisesti haasteet yhteistyössä muiden taiteilijoiden kanssa sekä taidemenetelmien hyötyjen kirkastaminen potentiaalisille asiakkaille. Yritysten on vaikea saada kattavaa kuvaa taidemenetelmistä taidemaailman pirstaleisuuden takia, kun taas taiteilijat haluavat säilyttää itsenäisyytensä eivätkä siksi välttämättä halua lähteä mukaan yhtenäisiin konsepteihin ja viestinnällisiin ratkaisuihin. Ala ei pääse kasvamaan, jos taiteilijat eivät pääse yhteistyöhön toistensa kanssa, ja toisaalta ilman järjestäytymistä isojen organisaatioiden on vaikea ostaa yhteisötaiteilijoilta heidän palvelujaan.

Eräs haastateltavista mainitsi suurimmaksi haasteeksi sillan rakentamisen taiteen ja työelämän välille. Koska asiakasorganisaatioissa on yleensä monta ihmistä ja monta liikkuvaa osaa, taidemenetelmien hyödyt täytyy pystyä perustelemaan asiakkaalle hyvinkin tarkkaan. Taiteilijan on myös ymmärrettävä, millaiseen yritykseen ja tilanteeseen hän on menossa menetelmänsä kanssa.

Yrity maailmassa liikkuu paljon rahaa, ja rahan houkutus voi ”köyhälle taiteilijalle” olla suuri. Työtä pitäisi kuitenkin aina tehdä merkityksellisyyden kautta, ja se näkyi myös haastattelujen vastauksissa. Taiteilijan tulee pysyä uskollisena omalle taiteelleen, eikä suostua kaikkiin asiakkaan toiveisiin vain rahan takia. Yksi haastateltavista puhuikin rahan houkutuksesta ja siitä, miten tärkeää on säilyttää oma ytimensä yrity maailmassa toimiessaankin:

Kun aluksi lähtee miettimään tai sitä kuulee paljon, että mä olen nyt taiteilija ja uskon että taide on nyt kova juttu, niin se ei vielä ole missään sillan, vaan täytyy lähteä etsimään sitä, että mitä siellä toisessa päässä on ja mitä se tarkoittaa suhteessa siihen, millä tavalla minä voin soveltaa taidettani siihen.

Keskeinen haaste on haastattelujen mukaan se, että taiteen hyötyjä organisaatiolle ei vielä kovin hyvin ymmärretä. Toisaalta niiden käyttö pitää pystyä hyvin perustelevaan asiakasorganisaatiolle. Yksi haastatelluista totesikin, että erityisen haastavaa on luoda silta taiteen ja työelämän välille. Asiat täytyy pystyä esittämään niin, että menetelmä herättää kiinnostusta ja sen vaikutukset on helppo todentaa.

Viestinnän haasteet olivat yleisiä vastaajien keskuudessa. Se, mitä sanoja käytetään, voi vaikuttaa hyvinkin paljon siihen, lähdetäänkö yhteistyöstä neuvottelemaan. Toisaalta saattaa käydä myös niin, että yhteistyöstä on jo sovittu, mutta väärät sanavalinnat antavat osallistujille vääränlaisen viestin työpajan sisällöstä. On hyvin tärkeää, että taiteilija valitsee käyttämänsä sanat tarkkaan asiakasorganisaation johdon kanssa. Samoin pidettiin tärkeänä sitä, että taide ylipäänsä menetelmänä otetaan vakavasti ja että sen hyödyt ymmärretään ja osataan perusteella tarkasti myös asiakkaalle.

Oikeiden sanojen merkitys korostuu sekä taidemenetelmien markkinoinnissa että työpajojen ohjauksessa ja osallistujien kanssa viestiessä. Jos asian esittää väärillä termeillä ja väärästä näkökulmasta, vastaanotto voi olla hyvinkin torjuva:

Sun pitää olla herkkä sen suhteen, että sä osaat tuoda sen niinkun alakautta niille ihmisille ilman että ne oikeestaan tajuaa sitä, ja tuomatta sitä taide. taide, taidejuttua siihen liikaa ollenkaan. Jos se olis tuotu sillain yläkautta että ”nyt meillä on luova työpaja, me lähdemme nyt tekemään tällaisista vessapaperirullista tällaisia tötteröitä päähän ja meillä on nyt tällainen yhdistävä kokemus”, niin ei varmaan toimi.

Alalle kaivataan myös yhtenäistä termistöä. Pitkään taidemenetelmiä kehittänyt haastateltava kertoi, että häntä jo vähän kyllästyttääkin ainainen sanapeli. Toisaalta hän totesi, että itselle sopivien sanojen valitseminen on myös osa brändäämistä ja palvelun sisällön ja hyötyjen kirkastamista, ja siksi se tulee eteen jossain vaiheessa jokaisella yritysmaailmassa toimivalla yhteisötaiteilijalla. Hänen mukaansa taiteilijat eroavat paljon siinä, kuinka paljon he haluavat yhtenäistää viestintäänsä ja sanavalintojaan muiden alalla toimivien kanssa. Osa on kiinnostunut kehittämään yhteistä termistöä, kun taas osa haluaa säilyttää itsenäisyytensä ja tehdä asiat omalla tavallaan. Tämä koettiin hankalana koko ajan kehittymisen kannalta, sillä yhtenäisyys helpottaisi asiakasta hahmottamaan alaa ja valitsemaan omiin tarpeisiinsa sopivan toimijan.

3.3.5 Kasvava ala ja muita mahdollisuuksia

Taidemenetelmien käytössä nähtiin monia mahdollisuuksia. Mahdollisuuksista asiakasorganisaatiolle haastateltavat mainitsivat mm. sen, että taiteessa on paljon muutosvoimaa. Sitä pidettiin hyvin funktionaalisenä työkaluna, jolla voi auttaa ihmisiä. Toisaalta taiteilijalle itselleen yhteisötaiteilijan työ tuo vaihtelevan työympäristön sekä mahdollisuuden tehdä omasta työstään juuri sellaista, joka on itselle mielekästä ja tuottaa eniten arvoa asiakkaalle. Ylipäänsä taide nähtiin arvokkaana mahdollisuutena päästä tekemään jotain ihan muuta tavallisen työnteon lomassa:

Saadaan se työtä tekevä pieni ihminen sieltä irti omasta arjestaan tekemään hetkeksi jotain ihan muuta ja nimenomaan luovaa niin siinä on sitten paljonkin kaikenlaista hienoa.

Mahdollisuuksia taidemenetelmillä nähtiin myös yhteiskunnallisella tasolla. Laajemmissa taidemenetelmiä hyödyntävissä projekteissa on mahdollista työllistää monia taiteilijoita esimerkiksi paikallisesti. Useat haastateltavat pohtivat myös taiteen syvempiä merkityksiä, jotka avautuvat vasta yhteisen tekemisen ja kohtaamisten kautta. Eräs haastateltava puhui yhteisötaiteilijoista sillanrakentajina. Hän piti tärkeänä sitä, että taiteen kautta on mahdollista

päästä jonkin tuntemattoman, meitä kaikkia yhdistävän inhimillisyyden ja filosofian äärelle. Silloin osallistuja ymmärtää, että menetelmässä on kyse hänestä itsestään, ei soittamisesta. Silloin siinä on todellista muutosvoimaa, joka vaikuttaa myös arjessa pitkälle.

Työn mielekkyys ja merkityksellisyys korostui teemahaastattelujen vastauksissa. Moni piti siitä, että työ on niin vaihtelevaa. Yksi totesikin olevansa hyvin ylpeä siitä, että hän oli itse luonut itselleen sellaisen työn, jota rakastaa tehdä. Oma taiteilijuutta pidettiin tärkeänä osana yhteisötaiteilijan työtä. Oman taiteen kehittämiseen on hyvä olla voimavaroja, jotta menetelmä pysyy tuoreena. Viidestä haastateltavasta neljä sanoi tekevänsä myös itse soittokeikkaa ja nauttivansa siitä suuresti valmennusorientoituneen yhteisötaiteilijan työn vastapainona.

4 Laulun taikaa työyhteisössä – interventio Oulunkaaren hoitajille

Sain tämän opinnäytetyön kirjoitusprosessin aikana kokeilla myös käytännössä, miltä lauluintervention ohjaaminen tuntuu ja millaisia tuloksia sillä on mahdollista saada. Idea lauluinterventiosta tuli, kun opiskelutoverini vinkkasi tarjouskilpailusta, jossa etsittiin yhteisötaiteilijaa Oulunkaaren kuntayhtymän Vetoa ja pitoa kuntatyöhön -hankkeeseen. Olin juuri muuttamassa Ouluun Pirkanmaalta, joten tämä tuntui lottovoitolta. Suunnitelmaa varten aloin pohtia, mitä laulun ammattilainen, taiteilija ja kouluttaja voisi hoitoalan työyhteisölle antaa. Mitä he voisivat minulta kaivata? Missä sellaisessa olen hyvä, josta voisi olla jotakin hyötyä kyseiselle työyhteisölle?

Olen laulopedagogina monta kertaa huomannut, miten laulaminen vapauttaa monenlaisista lukoista ja tuo elämään lisää rentoutta ja merkityksellisyyden tunnetta. Koska tutkimustenkin mukaan laulu mm. rentouttaa, piristää, lievittää stressiä ja vähentää jännityksiä (esim. Daykin ym. 2018), se tuntui oivalliselta menetelmältä työpajoissa, joissa tavoitteena olisi lisätä työhyvinvointia ja parantaa työssäjaksamista. Lisäksi halusin sisällyttää työpajoihin teatteri-improvisaatiota sekä tietysti muita ääntä vahvistavia harjoituksia.

Yhdessä laulamisen on sanottu vahvistavan yhteenkuulumisen ja sosiaalisen tuen tunnetta (Clift & Hancox 2001), joten se tuntui sopivalta välineeltä myös jokaisen oman äänen kuuluville tuomiseen, mikä oli yksi tämän projektin tärkeimpiä tavoitteita. Toisaalta laulamisen on raportoitu tuovan lisää myönteisiä tunteita, kuten iloa ja kiitollisuutta, ja näiden tunteiden on todettu vaikuttavan myönteisesti ihmisen yleiseen onnellisuuden kokemukseen elämässään (Livesey ym. 2012, Cohen 2019). Näiden näkemysten valossa ajattelin, että laulun kautta voisin tuoda paljon iloa ja virtaa tähän työyhteisöön, kun suunnittelisin työpajat huolellisesti ja perustelisin käyttämäni harjoitukset sekä tilaajalle että osallistujille.

4.1 Alustava suunnitelma

Suunnitelmaa tehdessäni nousi tärkeimmäksi teemaksi oman äänen tunteminen ja vahvistaminen, kunnioittaminen ja arvostaminen. Toisaalta oman äänen tuntemisesta avautuu oman ja asiakkaideni kokemuksen mukaan myös kunnioitus muiden ääntä ja ilmaisua kohtaan, ja sitä kautta sekä omia että toisten tarpeita kohtaan. Niinpä otin tavoitteekseni työpajassa osallistujien sisäisen turvallisuudentunteen luomisen ja vahvistamisen sekä turvallisuudentunteen tuomisen kaikkiin kohtaamisiin oman äänen kautta. Tämä mahdollistuisi, kun lähdettäisiin tutustumaan laulamiseen ja omaan ääneen uteliaasti, laulun ilo ja musiikin hoitavat ja rentouttavat vaikutukset edellä.

Vaikka työpajoissa pääpaino oli omaan ääneen tutustumisella ja ääni-ilmaisun vapauttamisella, sisällytin suunnitelmaan paljon kehollisuutta korostavia harjoituksia, niin rentoutus- ja läsnäolon harjoituksia kuin fyysisiä ääniharjoitteita. Kehollisuusharjoitteiden kautta pyrin luomaan sellaisen turvallisen ilmapiirin ja mielentilan, jossa laulaminen tuntuisi hyvältä ja voimaannuttavalta ja toisi iloa. Lisänä käytin teatteri-improvisaation ja sanataideohjauksen menetelmiä. Koska olin ottanut laulun päämetodiksi työpajaan, halusin tehdä osallistujien kanssa yksinkertaisia lauluharjoitteita, jotka vahvistaisivat myönteistä kuvaa omasta äänestä ja auttaisivat hyväksymään sen joka tilanteessa sellaisena kuin se on.

Koska pidän siitä, että työlläni on näkyviä tuloksia, halusin projektiin mukaan myös jonkinlaisen taiteellisen tuotoksen. Sitä oli ehdotettu myös tarjouspyynnössä. Omien taitojeni valossa tutun kappaleen uudelleensanoittaminen tuntui helpoimmalta ja luontevimmilta vaihtoehdolta. Tiesin, että jotkut tämän alan toimijat ovat tehneet uusia kappaleita alusta loppuun työyhteisöjen kanssa, mutta minulla ei ollut välineitä, saati valmiuksia tällaiseen. Sen sijaan pystyn hyvin antamaan ihmisille työkaluja, joilla laulu on helpompaa ja ääni soi paremmin ja vapaammin. Niinpä päätin tarjota

työyhteisölle muutaman kappaleen, joista he voisivat valita yhden laulun omaksi taikabiisikseen ja sanottaa sen siten, että sitä olisi kiva työporukalla laulaa yhdessä. Koska tiesin osallistujien tekevän työtä äänellään, otin mukaan myös joitain ääniharjoituksia mutta niin, että pääpaino pysyisi oman äänen kehollisessa kokemisessa ja taiteellisessa ilmaisussa omalla äänellä.

4.2 Tavoitteet

Projektia varten tapasimme työryhmän kanssa kerran ennen työpajoja ja keskustelimme yhdessä työpajan tavoitteista. Tilaaja kertoi, että he olivat pitäneet selkeästä suunnitelmastani sekä ideasta, että omaan ääneen tutustuminen laulun kautta voisi tuoda lisää iloa ja virtaa sekä itseluottamusta myös työpäiviin. Otimmekin päätavoitteeksi työpajoissa oman äänen kuuluville tuomisen sekä puheammatissa jaksamisen.

Suunnittelupalaverissa työyhteisön esimies sanoi, että hoitotyö on vahvojen ihmisten ala, jossa hiljaisemmat helposti jäävät kovempiäänisten varjoon. Siksi olisi tärkeää, että myös heille tämä työpaja toisi rohkeutta ilmaista itseään eri tilanteissa, kertoa tarpeistaan ja toisaalta jakaa omia ideoitaan ja oivalluksiaan koko työyhteisön hyväksi. Tämä kuulosti minusta hyvältä idealta, sillä introvertimmilla työntekijöillä on usein sellaista hiljaista tietoa, joka ansaitsisi tulla jaetuksi ja ymmärretyksi. Toisaalta kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen on tärkeää aivan jokaiselle.

4.3 Toteutus

Työpajoja varten olin laatinut selkeän suunnitelman käyttämistäni harjoituksista ja menetelmistä. Tiesin kuitenkin, että suunnitelma saattaisi elää ja muuttua matkan varrella. Menen aina kouluttamaan tai fasilitoimaan sillä ajatuksella, että voin itsekin oppia paljon ja kehittyä. Lähdinkin ensimmäiseen tapaamiseen perhosiä vatsassa ja hyvän suunnitelman kera, mutta tietoisena siitä, että se on todellakin vain suunnitelma. Olennaista on, että osallistajat kokevat tulevansa

kuulluksi, ja tuntevat tekemisen mielekkääksi. Ei haittaa, jos he myös nauttivat siitä.

Ensimmäisessä tapaamisessa oli alkuun hiljainen ja vähän vaivaantunut tunnelma. Olin varautunut siihen, sillä olihan tämä uutta sekä minulle että heille. Siksi olinkin suunnitellut ensimmäiseen tapaamiseen yksinkertaisia teatteri-improvisaation harjoitteita. Niillä tutustuisimme toisiimme ja saisimme jo oivalluksia omien tunteiden sekä kehonkäytön vaikutuksesta omaan ääneen. Aloitin tapaamisen toteamalla, että olemme kaikki tässä uuden äärellä, ja että voisimme yhdessä lähteä tutkimaan sitä, mitä laulu ja omaan äänen tutustuminen voisi tälle työyhteisölle antaa. Heti alussa kävi ilmi, että eräs osallistuja kärsi laulupelosta, ja toinenkin osallistujista oli pelästynyt, kun oli kuullut, että saattaisi joutua laulamaan.

Sanoin laulupelostaan kertoneelle ja samalla muillekin, että laulupelot ja -traumat ovat hyvin yleisiä, ja että kohtaan niistä kärsiviä säännöllisesti työssäni. Ehdotinkin hänelle, että hän voisi näissä työpajoissa lähteä tutkimaan sitä, miten laulaminen voisi tuntua hänestä turvallisemmalta. Koska joukossa oli myös aktiivisia laulajia, uskoin, että aremmatkin laulajat pääsisivät nopeasti juoneen kiinni, etenkin kun pääasiana ei ollut laulutaidon kehittyminen vaan omaan ääneen tutustuminen ja siitä nauttiminen.

Ensimmäisen kerran teemana oli ”Omassa kehossa”. Lähdimme tutkimaan ääntä kehollisilla harjoitteilla sekä tutkimalla, miten ääni eri vokaaleissa soi kehossa ja miltä äänentuottaminen tuntuu silloin, kun se on rentoa ja vaivatonta. Teatteri-improvisaation perusharjoitus ”Kyllä, mutta – Joo, ja” -harjoitus sai tässäkin porukassa hyvän vastaanoton, vaikka teatteri-improvisaatio ei ollutkaan heille ennestään tuttua. Eräs osallistujista totesi, että hän voisi harjoitella heittäytymistä enemmän elämässään, niin työssä kuin vapaa-ajalla. Myös muut osallistujat pitivät tällaista tavoitetta tärkeänä itselleen. Myös myönteinen suhtautuminen sekä omiin että toisen ideoihin tuntui monesta tärkeältä tavoitteelta työelämässä.

Toisessa tapaamisessa teema oli ”Toista kuunnellen”. Työskentely painottui omalla äänellä ja sanoilla leikittelyyn. Näillä loin pohjaa myös työyhteisön oman taikabiisin sanottamiselle. Harjoitusvalinta oli onnistunut, sillä sanataideharjoituksessa keskustelu työhyvinvointia tukevista tekijöistä oli vapautunutta. Jaettiin kipeitä asioita, mutta toisaalta myös naurettiin ja löydettiin kiitollisuudenaiheita. Tästä keskustelusta nousi esille monta sellaista teemaa ja toivetta, jotka välitin eteenpäin myös hankkeen työryhmälle tämän osaprojektin päättyessä. Toisen tapaamiskerran tärkeänä tavoitteena oli saada aikaa uusi sanoitus ryhmän valitsemaan kappaleeseen. Tästä tulisi heille ikioma taikabiisi, jota he voisivat porukalla kuunnella ja laulaa aina silloin, kun tarvitsisivat lisää virtaa ja uskoa omaan tekemiseensä.

Kolmas tapaamiskerta ”Yhdessä soiden” oli rauhoitettu taikabiisin harjoittelulle esityskuntoon. Halusin antaa osallistujille tunteen, että he tuntevat kappaleen hyvin ja voisivat hyvillä mielin nauttia sen laulamisesta myös silloin, kun video kuvataan. Painotin erityisesti siihen, että kappaleen rakenne ja rytmi olisivat selvät. Ajatuksena tässä oli myös, että kun meillä on selkeät raamit missä vain, meidän on turvallisempaa ilmaista itseämme vapaasti ja loistaa työssämme koko osaamisellamme ja persoonallamme. Melodiaa kävimme läpi lähinnä muutaman hankalan sävelkulun osalta, sillä muuten se oli jo hyvin hallussa. Esitys meni hienosti ja saimme videolle upean tulkinnan Anna Puun esittämänä tutuksi tulleesta Melankolian riemut -kappaleesta uudelleensanoitettuna.

4.4 Intervention tulokset

Oulunkaaren taideinterventiosta tuli hyvää palautetta sekä tilaajalta että osallistujilta. Palaute kerättiin suullisena ja kirjallisena, mutta koska intervention sisällyttämisestä tähän tutkimus- ja kehittämistyöhön ei ollut vielä intervention toteutusvaiheessa tietoa, palautetta ei voida tässä opinnäytetyössä raportoida tämän tarkemmin.

Olin itse myös tyytyväinen työpajojen antiin. Taikabiisin laulamisesta osallistujat selvästi nauttivat, ja eräs osallistuja totesikin videota katsellessamme, että ”ei

olisi meistä uskonut”. Myös monipuolisista ääniharjoitteista kiiteltiin, ja ne ovatkin tulossa myös muun työyhteisön käyttöön kuntayhtymän sähköisen hyvinvointitarjottimen kautta. Oli ihanaa huomata, että laulupelosta kärsinyt oli uskaltanut laulaa mukana niin harjoituksissa kuin videolla, ja kuulla, että työpajojen jälkeen laulaminen ei enää ahdistanut häntä niin paljon.

Eriyksen iloisia ryhmäläiset olivat siitä, että heille oli tarjottu tällainen yhteinen hetki työviikon lomaan sekä mahdollisuus ottaa rennosti, hassutella, olla omia itsejään ja kokeilla uusia asioita ilman suorituspainetta. Jokainen oli uskaltanut ja halunnut tulla mukaan kaikkiin harjoituksiin, vaikka olin sanonut, että mitään ei ole pakko tehdä, jos se ei tunnu hyvältä. Toisaalta ehkä juuri omien rajojen peräänkuuluttaminen ja tutkiminen oli ratkaiseva tekijä siinä, että työpajoissa oli luottavainen ja avoin ilmapiiri.

Taikabiisistä kuvattu video meni monella katseluun heti viimeisestä työpajasta lähtiessä, joten sain olla iloinen siitä, että olimme onnistuneet yhdessä luomaan jotakin niin hienoa. Yhteisestä keskustelusta lähti eteenpäin myös konkreettisia kysymyksiä, toiveita ja parannusehdotuksia tiimin esimiehelle, joten varmasti tämä projekti toisi paljon hyvää koko työyhteisöön.

Koko projekti huipentui yllättäen vielä joulukuussa koko työyhteisön yhteiseen iltapäivään, jossa kitaristipuolisoni kanssa opetimme interventiossa luodun taikabiisin koko 30 hengen työyhteisölle ja videoimme sen porukan omaa katselua varten. Tilaisuudessa oli vapautunut ja rento tunnelma, ja vaikka osa osallistujista koki kappaleen vaikeaksi oppia niin lyhyessä ajassa, suurin osa uskaltautui videolle laulamaan ja esiintymään ja nautti taiteen tekemisestä yhdessä työkavereidensa kanssa.

4.5 Pohdintaa taideintervention toteutuksesta

Laulutyöpajojen suunnitteleminen voi olla vaikeaa silloin, jos ei tiedossa ole mitään selkeitä laulullisia tavoitteita, joihin harjoituksilla ollaan pyrkimässä. En halunnut luoda tällaisia tavoitteita harjoituksille, vaikka äänentuoton rentous ja taloudellisen äänenkäytön periaatteet kulkivat näidenkin työpajojen

ääniharjoitteissa punaisena lankana niin kuin kaikissa valmennuksissani. Halusin luottaa siihen, että rohkeus oman äänen kuuluville tuomiseen voisi löytyä leikin, ilon ja hassuttelun sekä uteliaan ja tutkivan asenteen kautta.

Kaikissa työpajoissani käyttämissäni harjoitteissa oli ajatuksena, ettei ole oikeaa tai väärää tapaa tehdä harjoituksia, vaikka totta kai annoin selkeät raamit kaikille harjoituksille. Silti iloitsin siitä, että raamien sisällä jokainen uskalsi vapaasti rikkoa omia rajojaan ja kokeilla uusia asioita, vaikka harjoitukset välillä saattoivat tuntua hassuilta tai epätarkoituksenmukaisilta, vaikka niiden tarkoituksen olisikin kuullut jo ennakoon.

Taikabiisin sanoittaminen oli itselleni jännittävin vaihe työpajassa. En ollut mitenkään varma, millainen sanoituksesta tulisi, tai miten onnistuisin sen ohjaamaan. Etenkin kun selvisi, mihin kappaleeseen ryhmä oli päätynyt, mietin todella, keksisivätkö he mitään muutoksia näihin sanoihin. Pelkoni osoittautui turhaksi, sillä he oman alansa ja työyhteisönsä asiantuntijoina keksivät kappaleeseen mainiot sanat, jotka toivat hyvin esille heidän työnsä epäkohtia, kipeitä kysymyksiä ja toisaalta ilon aiheita huumorin, musiikin ja lopulta esitysvaiheessa liikkeenkin keinoin. Koreografiaan en ollut antanut mitään ohjausta, joten olin iloinen, että osa osallistujista innostui ilmaisemaan itseään myös kehollisesti videokuvauksen hetkellä.

Mielenkiintoista oli huomata, miten erilaisia mielikuvia sana ”taide” meissä herättää. Eräs osallistujista oli ollut alkuun pettynyt, kun ei ollut päässytäkään maalaamaan. Vaikka hän oli itse laulunharrastaja, tämä sana oli herättänyt hänessä vain mielikuvan kuvataiteen menetelmiin pohjautuvasta työskentelystä. Samoin huomasin, että kun ensimmäisellä tapaamisella kerroin, että minulle taide on aina oikeanlaista, ja ettei ole olemassa oikeaa tai väärää tapaa tehdä taidetta, se vähensi osallistujien vastustusta työpajoja kohtaan. Varmasti myös oma innostukseni äänenkäytöstä ja laulamisesta näkyi olemuksessani ja antoi toivoa osallistujille siitä, että hekin voisivat oppia käyttämään ääntään vapautuneesti ja nauttia siitä. Tärkeää oli myös sanottaa heti ajatustani tämän työpajan tavoitteista ja siitä, että tämä on turvallinen paikka tutkia omaa ilmaisuaan ja omia rajojaan ja kokeilla rohkeasti uusia asioita.

Toisella kerralla nousi esille kysymys siitä, kenelle tämä työpaja on tarkoitettu, ja miten voisimme antaa työpajan annista jotakin jaettavaksi myös muulle työyhteisölle. Kuten eräs osallistujista totesikin, työpaja oli ehdottomasti ensisijaisesti heille itselleen, heidän työvoimiaan lisäämään. Työpajaan oli tullut viisi ilmoittautumista, vaikka paikkoja oli jaossa kymmenen. Siksi jokainen ulkopuolelle jäänyt oli itse vastuussa siitä, ettei ollut tarttunut tilaisuuteen. Toki työyhteisössä on kymmeniä ammattilaisia, joten kaikki eivät olisi millään mahtuneet mukaan tähän projektiin. Yhtä kaikki olin iloinen ja kiitollinen siitä, että projektiin oli lähtenyt mukaan viisi rohkeaa ammattilaista.

Kaiken kaikkiaan tämä projekti oli minulle hieno kokeilu ja konkreettinen osoitus siitä, miten upeita kokemuksia taiteilija voi saada heittäytyessään työskentelyyn, joka tapahtuu tuttuun tapaan taidemenetelmillä, mutta täysin työyhteisön ehdoilla ja sen hyväksi. Sain moneen kertaan huomata, miten väsyneistä ja kaikkensa työpäivän aikana antaneista työntekijöistä tuli perjantai-iltapäivän työpajoissa esiin heidän huumorintajuinen, syvällisesti pohtiva ja lämminsydäminen puolensa. Erityisen hienoa oli olla mahdollistamassa keskustelua ryhmäläisten hyvinvoinnista ja sen tukemisesta sekä tietysti todistamassa taikabiisin syntymistä sekä hioutumista lopulta esityskuntoon tiiviillä yhteistyöllä.

Oulunkaaren kuntayhtymän kanssa toteutettu projekti toi minulle laulun ja äänenkäytön ammattilaisena paljon uskoa siihen, että minulla on paljon annettavaa työyhteisöille myös taidemenetelmillä, sekä rohkeutta kokeilla uusia menetelmiä ja soveltaa hyväksi kokemiani harjoituksia aina toimivammiksi ja tarkoituksenmukaisemmiksi kunkin työyhteisön tarpeita silmällä pitäen.

5 Pohdinta

Tässä luvussa pohdin haastattelututkimuksen tuloksia sekä tutkimus- ja kehittämishankkeen eettisyyttä. Luvun lopussa kertaan vielä hankkeen keskeiset johtopäätökset ja pohdin mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

5.1 Musiikkimenetelmät työyhteisöissä

Musiikkimenetelmien käytössä yrityksissä ja muissa työyhteisöissä on tämän tutkimus- ja kehittämishankkeen mukaan monenlaisia mahdollisuuksia mutta myös haasteita. Kuten WHO:n raportti taiteen hyvinvointivaikutuksista (Fancourt & Finn 2019) osoittaa, taiteella voidaan saada monenlaista hyvää aikaan. Samankaltaisia vaikutuksia oli havaittavissa myös haastattelujen tulosten mukaan. Interventioiden koettiin lisäävän sekä fyysistä että psyykkistä hyvinvointia, ehkäisevän uupumusta ja vähentävän kiireen tuntua arjessa.

Lyhytkestoinen interventio näyttäisi haastattelujen perusteella olevan yleisin tapa tehdä yhteisötaiteilijana työtä yrityksessä. Schiuman (2011) määritelmän mukaan interventio on kestoltaan muutamasta tunnista muutamaaan päivään, ja tällaisia olivat myös suurin osa haastateltavien toteuttamista interventioista. Haastateltavista kaksi oli päässyt tekemään pidempiä ohjelmia, ja vain yhdellä oli kokemusta monivuotisista ohjelmista.

Haasteena monet haastateltavat pitivät taidemenetelmän konseptointia. Tilausta pidemmille projekteille ja valmennusohjelmille olisi, ja taiteilijat tekisivät niitä mielellään, mutta osa haastateltavista piti niiden kehittämistä ja erityisesti myymistä haastavana. Taiteilijan tulee olla valmis kehittämään tarjoamansa valmennus tai muu palvelu juuri kyseistä yritystä palvelevaksi. Toisaalta hänen tulee olla perillä siitä, millaiset työkalut ja menetelmät ylipäänsä toimivat käsillä olevissa haasteissa ja miten noita työkaluja onnistuneesti käytetään haasteiden ratkaisemisessa.

Kuten monessa asiassa, myös yritys kentällä toimiessa kokemus toi varmuutta. Haastatteluissa oli huomattavissa, että mitä enemmän taiteilija oli toiminut yritys kentällä, sitä selkeämpi konsepti hänellä interventioissaan oli. Yksi pitkään yritysten kanssa työskennellyt taiteilija totesikin interventioistaan seuraavasti:

Se on aika lailla koreografoitu se koko homma, että asiakkaan ei tarvitse miettiä missään vaiheessa, että miten hän tää menee. Se runko on sillä lailla orkestroitu aika tarkkaan.

Tarkka orkestrointi ei tietenkään tarkoita sitä, että yrityksen ja osallistujien yksilöllisiä tarpeita ei kuunneltaisi intervention aikana. Päinvastoin tarkasti suunniteltu ja moneen kertaan testattu menetelmä mahdollistaa sen, että tapaamisissa voidaan keskittyä osallistujien tai tiimin haasteiden ratkomiseen entistäkin paremmin. Itse ajattelisin, että sekä tekemiselle että reflektoinnille jää enemmän aikaa, kun ylimääräisen säätämisen tarve on minimoitu.

Oulunkaaren kuntayhtymän kanssa yhteistyössä tekemässäni kehitysprojektissa huomasin saman asian kuin Petäjäjärvi (2016). Hän toteaa, että vaikka tilaajan tunnistama kehitystarve olisi työhyvinvointi ja työssäjaksaminen, itse prosessissa osallistujilla saattaa korostua tarve huumoriin, vapaaseen itseilmaisuun ja toisaalta rohkeuteen antaa ja pyytää tukea erilaisissa vuorovaikutustilanteissa (Petäjäjärvi 2016, 127). Ilo, leikki ja heittäytyminen olivat kantavat voimat myös toteuttamassani interventiossa.

5.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksessa haastatelluilta taiteilijoilta keräsin haastattelua varten nimen, heidän edustamansa yrityksen nimen sekä sähköpostiosoitteen. Nämä tiedot muodostivat henkilökisterin. Syntyvän henkilökisterin perusteena oli suostumus ja suostumus pyydettiin osallistujilta kirjallisesti Turun ammattikorkeakoulun valmiilla suostumuslomakkeella (liite 2). Muita tietoja ei rekisteröidä tarvittu, joten rajoitin tietojen keräämisen muilta osin. Rekisterinpitäjäksi ja henkilötietojen käsittelijäksi merkittiin minut sillä opinnäytetyöllä ei ollut ulkopuolista toimeksiantajaa.

Ennen haastatteluja ilmoitin rekisteröidyille, että heidän tietojaan käytetään vain haastatteluaineiston tutkimiseen, ja että henkilötietorekisteri tuhoetaan asianmukaisella tavalla tutkimuksen valmistuttua. Kerroin heille myös, miten heidän tietojaan käsitellään, sekä heidän oikeuksistaan tallennettujen henkilötietojen suhteen. Henkilötietojen käsittelystä ja rekisteröityjen oikeuksista ilmoitettiin rekisteröitäville sitä varten laaditulla tietosuojailmoitus/-selosteella (Liite 3), jonka lähetin jokaiselle haastateltavalle tutkimustiedotteen (Liite 1) ja suostumuslomakkeen (Liite 2) ohessa.

Tietoturva säilyi koko tutkimuksenteon ajan. Zoom-videoyhteydellä kuvatut haastattelut tallensin tietokoneen kovalevylle salasanasuojattuun kansioon ja varmuuskopioitiin ulkoiselle kovalevylle. Haastateltavista muodostuneen henkilörekisterin tallensin niin ikään salasanasuojattuun tiedostoon tietokoneen kovalevylle sekä ulkoiselle kovalevylle. Haastattelut litteroin Microsoft Wordin työpöytäsovelluksen litterointityökalua apuna käyttäen ja nimettiin anonymisti. Kirjallista haastatteluaineistoa säilytin tietokoneen kovalevyllä sekä sen varmuuskopiota ulkoisella kovalevyllä tutkimuksen teon ajan. Haastattelun videoaineiston tuhosin tutkimuksen päätettyä ja kirjallisen aineiston talletin anonymisti niin, että poistin kaikki tunnistetiedot siitä. Näin haastateltavien henkilöiden tunnistaminen jälkikäteen olisi mahdollisimman hankalaa. Haastatellut saivat vielä opinnäytetyöraportin viimeistelyvaiheessa tarkistaa työn, jotta voitaisiin parhaalla mahdollisella tavalla varmistaa heidän anonymiteettinsa tutkimuksen raportoinnissa.

Haastatteluaineiston anonymisointi täydellisesti osoittautui tässä työssä haastavaksi, sillä yrityskontekstissa toimivia, musiikkimenetelmiä käyttäviä yrityksiä tai taiteilijoita oli Suomessa tutkimuksentekohetkellä vähän. Siksi saattaa olla, että haastatteluun osallistuvista osan voi tunnistaa heidän käyttämänsä menetelmän perusteella. Jossain vaiheessa tutkimusta tehdessäni mietin, olisiko haastattelut kuitenkin pitänyt toteuttaa asiantuntijahaastatteluina niin, että myös nimi kerrotaan haastatteluaineiston raportoinnin yhteydessä. Pidin kuitenkin aineiston anonymina, sillä haastateltavat olivat haastatteluun suostuessaan suostuneet nimenomaan anonymiin haastatteluun. Tämä saattoi

vaikuttaa heidän vastauksiinsa, joten haastattelujen muuttaminen asiantuntijahaastatteluiksi olisi ollut ongelmallista, vaikka uusi suostumus olisi saatukin.

Oman haasteensa teemahaastatteluihin toi se, että vastaajat olivat omassa liiketoiminnassaan hyvin eri tasolla. Osa oli vasta luomassa kontakteja yritysmaailmaan, kun taas osalla oli jo selkeät prosessit ja useita asiakkuuksia. Yksi haastateltavista oli juuri kaupallistamassa konseptiaan yritysmaailman tarpeisiin. Vastaajilla oli siis keskenään hyvin erilainen kokemus yrityskentällä toimimisesta.

Oulunkaaren kuntayhtymän kanssa tehdyn intervention osalta tutkimuksen kaikkia eettisyyteen liittyviä näkökohtia en osannut tekovaiheessa kaikilta osin huomioida, sillä idean intervention hyödyntämiseen tässä tutkimus- ja kehittämishankkeessa sain vasta interventioiden jälkeen opinnäytetyön ohjauskeskusteluissa ohjaajaltani. Siksi en myöskään voinut julkaista intervention osallistujapalautteita tässä hankkeessa edes nimettömänä, koska osallistujille olisi pitänyt kertoa heidän palautteidensa käyttötarkoituksesta. Koska käyttötarkoitus ei työpajojen loppuessa ollut vielä selvillä, ilmoitin osallistujille palautetta kerätessäni vain sen, että palaute tulisi käyttöön yritykseni markkinoinnissa. Siihen he olivat myös antaneet suostumuksensa palautetta kirjoittaessaan.

Oma tutkijapositioni on saattanut vaikuttaa puolueettomuuteen ja hypoteesittomuuteen tutkimusta tehdessä. Eskola ja Suoranta (2005, 19) pitävät hypoteesittomuutta tärkeänä osana tutkimusta. Olisi hyvä, ettei tutkijalla olisi ennako-oletuksia tutkimuksen kohteesta tai tutkimustuloksista (Eskola ja Suoranta 2005, 19.) Hypoteesittomuus tuntui tätä tutkimus- ja kehittämistyötä tehdessä välillä vaikea säilyttää.

Suunnitelmani taidemenetelmien hyödyntämiseen osana omaa liiketoimintaani on saattanut vaikuttaa siihen, miten olen haastattelujen vastauksia tulkinut. Olen kuitenkin pyrkinyt analysoimaan haastatteluaineiston mahdollisimman objektiivisesti ja huolellisesti, jotta opinnäytetyön lukijat saisivat

musiikkimenetelmien käytöstä työyhteisöissä mahdollisimman realistisen ja kattavan kuvan. Tämän olen varmistanut mm. anonymisoidulla sisällönanalyysilla, jonka prosessin kuvaan tarkemmin luvussa kolme.

5.3 Lopuksi

Tässä YAMK-opinnäytetyönä tekemässäni tutkimus- ja kehittämishankkeessa tutkin musiikki-interventiota yhteisötaiteilijan työvälineenä työyhteisöissä ja erityisesti yrityskontekstissa. Tämä oli minulle mielenkiintoinen tutkimushanke, sillä opin paljon yrityskentän toimintatavoista taidealan kontekstissa. Toisaalta huomasin, että samanlaiset haasteet ovat näkyvissä taidealalla kuin muussakin business for business- eli yritykseltä yritykselle tapahtuvassa myynnissä.

Hanketta tehdessäni huomasin, että musiikki-intervention käyttö on Suomessa vielä melko harvinaista yrityskontekstissa. Musiikki ei myöskään ole näissä interventioissa koskaan ainut menetelmä, vaan useat musiikkimenetelmiä käyttävät yhteisötaiteilijat käyttävät apunaan täydentäviä menetelmiä, ja ylipäänsä reflektoinnin merkitys korostui haastateltavien vastauksissa menetelmistä puhuttaessa.

Musiikilla näyttäisi olevan sellaisia mahdollisuuksia, joita perinteiset koulutusmenetelmät eivät voi yrityksiin tuoda. Se auttaa luomaan tunneyhteyttä osallistujien välillä, ja kohtaamaan ihmiset sellaisella syvällisellä tasolla, joka ei perinteisten, ei-taidemenetelmien, avulla olisi ehkä mahdollista saavuttaa. Musiikkia voidaan käyttää parantamaan niin hyvinvointia kuin tiimityötäkin, ja sen avulla yrityksen muutosprosesseja on mahdollista sekä selkiyttää että nopeuttaa.

Tutkimus- ja kehittämishanke sai minut miettimään, miten yrityksiä voisi paremmin tiedottaa musiikkimenetelmien hyödyistä. Toisaalta olisi mielenkiintoista selvittää, millaisia ennakkoluuloja ja suoranaisia pelkoja yrityksillä on musiikkimenetelmien hyödyntämisestä, ja miten näitä mahdollisia pelkoja voitaisiin lieventää. Mikä auttaisi lisäämään tilaajan luottamusta yhteisötaiteilijan tarjoamaan palvelua kohtaan aiempien asiakaskokemusten

lisäksi? Onko se parempi tiedottaminen, tarkempi ja selkeämpi konseptointi, taloudellisen hyödyn osoittaminen, nämä kaikki yhdessä vai jokin muu asia? Toisaalta jäin miettimään myös, miten taiteilijoiden välistä yhteistyötä voitaisiin tukea, jotta yritysten olisi helpompi hyödyntää yhteisötaiteilijoita omissa muutosprosesseissaan.

On ollut ilo huomata YAMK-opintojeni aikana, että kasvava määrä ihmisiä tekee koko ajan töitä sen eteen, että taidemenetelmät saataisiin kiinteäksi osaksi yritysten työkalupakkia, ja taiteilijat pääsisivät tuomaan omaa ammattitaitoaan yritysten ja sitä kautta koko yhteiskunnan hyödyksi. Oli myös mielenkiintoista päästä tekemään omaa interventiota, sillä siinä todella huomasi musiikki- ja muiden taidemenetelmien hyödyn ja mahdollisuudet.

Lähtulevaisuus näyttää, miten musiikkimenetelmien käyttö kehittyy. Pidän itse taidemenetelmiä todella suurena resurssina yritysten muutosprosesseissa ja henkilöstön hyvinvoinnin tukemisessa, mutta kuten yksi haastateltavistakin totesi, innostus ei vielä yksinään riitä. Tarvitaan myös paljon taustatutkimusta, kattavia perusteluja ja rohkeita yhteistyökumppaneita, jotta musiikkimenetelmiä aletaan hyödyntää yrityksissä laajemmin. Taiteilijoiden tiivis yhteistyö on tärkeää, jotta tämä ala menee eteenpäin, ja haluan itsekin olla sitä kehittämässä. Musiikissa on muutosvoimaa ja on ilo auttaa työyhteisöjä sen hyödyntämisessä.

Lähteet

- Ascenso, S.; Perkins, R.; Atkins, L.; Fancourt, D. & Williamon, A. 2018. Promoting well-being through group drumming with mental health service users and their carers. *International journal of qualitative studies on health and well-being*, 13:1, 1484219.
- Berthoin Antal, A.; Gómez de la Inglesia, R. & Almandoz, M. V. 2018. Meaningful work and artistic interventions in organizations: Conceptual development and empirical exploration. *Journal of business research*, 85, 375–385.
- Brookfield, S. D. & Holst, J. D. 2010. *Radicalizing learning: adult education for a just world*. New York: John Wiley.
- Clift, S. & Stickley, T. (toim.) 2017. *Arts, health and wellbeing: A theoretical inquiry for practice*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Clift, S. 2012. *Singing, wellbeing and health*. Teoksessa MacDonald, R. (toim.) *Music, health and wellbeing*. Oxford: Oxford University Press.
- Clift, S. M. & Hancox, G. 2001. The perceived benefits of singing: findings from preliminary surveys of a university college choral society. *The Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, 121(4), 248–256.
- Cohen, M. L. 2019. Choral singing in prisons: Evidence-based activities to support returning citizens. *The Prison Journal (Philadelphia, Pa.)*, 99(4_suppl), 106S–117S.
- Daykin, N.; Mansfield, L.; Meads, C.; Julier, G.; Tomlinson, A.; Payne, A.; Duffy, L.G.; Lane, J.; Burnetta, A.; Tess, K.; Dolan, P.; Testoni, S. & Victor, C. 2018. What works for wellbeing? A systematic review of wellbeing outcomes for music and singing in adults. *Perspectives in Public Health*, 138(1), 39–46.
- Dufva, Mikko 2019. Heikot signaalit tulevaisuuden avartajina. *Sitran selvityksiä* 142. Helsinki: Sitra.
- Dufva, M. 2020. *Megatrendit 2020*. Helsinki: Sitra.
- Dufva, M.; Hellström, E.; Hietaniemi, T.; Hämäläinen, T.; Ikäheimo, H-P.; Lähdemäki-Pekkinen, J.; Poussa, L.; Solovjew-Wartiovaara, A.; Vataja, K. ja

Wäyrynen, A. 2020. Megatrendit koronan valossa. Sitran selvityksiä 171. Helsinki: Sitra.

Eskola, J & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Fancourt, D. & Finn, S. 2019. What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. *Nordic Journal of Arts, Culture and Health*, 2(1), 77–83.

Garrido, G. 2016. Music & Wellbeing. *International Journal of Integrated Care*, 16(6), 186.

Houni, P. & Ansio, H. 2014. Taiteilijan ammatti tänään – tietoja, taitoja, diskursseja. *Yhteiskuntapolitiikka* 79(4), 375–387.

Houni, P.; Turpeinen, I.; Vuolasto, J. & Mäki-Reinikka, K. 2020. Taidetta! : kulttuurihyvinvoinnin käsikirja. Helsinki: Taiteen edistämiskeskus.

Jing, Y. 2015. Benefit-oriented socially engaged art: two cases of social work experiment. *Tahiti*, 5(4).

Kasslin-Pottier, H. 2012. Näyttämöllä työyhteisö : teatterin keinot kehittämistyössä. Helsinki: Infor.

Keskinen, J. & Mentu, A. 2013. Laulunloihittijat. Teoksessa Malte-Colliard, K. & Lampo, M. (toim.) *Voimaa taiteesta. Malleja taiteen soveltamiseen hyvinvointialalla*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Koponen, P. 2017. Lupa mokata – Improvisointi arjessa. Helsinki: Kustantamo S&S.

Kunnola, A. 2021. Työelämän Uudistuminen -Webinaari - Yrityksen uudet kehittämisen keinot 2030. Viitattu 9.1.2022. <https://youtu.be/sEXRMwiCZHI> .

Kuusimäki, T. & Mustaniemi, S. 2017. Taiteen kommunikaatiopolku. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Laine, P. 2012. Luovuutta työhön: taidelähtöiset menetelmät työhyvinvoinnin ja työnohjauksen välineinä. Kuopio: UNIpress.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 116/2019. Viitattu 27.3.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190166>

- Lehikoinen, K.; Pässilä, A.; Martin, M. & Pulkki, M. 2016. Taiteilija kehittäjänä: taiteelliset interventiot työssä. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.
- Lehikoinen, K. 2013. Qualification framework for artists in artistic interventions. Teoksessa Heinsius, J. & Lehikoinen, K. (toim.) Training Artists for Innovation: Competencies for New Contexts. Helsinki: Kokos Publication Series.
- Livesey, L.; Morrison, I.; Clift, S. & Camic, P. 2012. Benefits of choral singing for social and mental wellbeing: qualitative findings from a cross-national survey of choir members. *Journal of Public Mental Health*, 11(1), 10–26.
- MacDonald, R. 2012. Music, health, and wellbeing. Oxford: Oxford University Press 2012, 113–124.
- McCarthy, K. F.; Ondaatje, E. H.; Zakaras, L. & Brooks, A. 2004. Gifts of the muse: Reframing the debate about the benefits of the arts. Santa Monica, CA : RAND Research in the Arts.
- Malte-Colliard, K. & Lampo, M. 2013. Voimaa taiteesta. Malleja taiteen soveltamiseen hyvinvointialalla. Tutkivan teatterityön keskus, Tampereen yliopisto.
- Merkkiniemi, H. 2012. Musiikkityönohjaus ja bändisoitto tiimien valmennuksessa. Teoksessa Laine, P.(toim.) Luovuutta työhön. Taidelähtöiset menetelmät työhyvinvoinnin ja työnohjauksen välineinä. UNIPress, 35–64.
- Petäjajarvi, K. 2016. Mitä performanssitaitelija tekee toimistossa? Performanssitaide taiteellisen intervention välineenä. Teoksessa Lehikoinen, K.; Pässilä, A.; Martin, M. ja Pulkki, M. (toim.) Taiteilija kehittäjänä – taiteelliset interventiot työssä. Helsinki: Taideyliopisto.
- Petäjajarvi, K. 2019. Taiteilijan asiantuntijuus monialaisissa dialogeissa – Kohti osaamisen välittymistä. Teoksessa Taide töissä. Näkökulmia taiteen opetukseen sekä taiteilijan rooliin yhteisöissä. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Saarikko, A. & Terho, S. 2018. Ministerisuositus taiteen ja kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Viitattu 26.3.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-599-0> .

Saaristo, H.; Lietzén, J.; Blom, R. & Merkkiniemi, H. 2021. TAIME Taiteelliset menetelmät henkilöstökehittämisessä -projekti. Loppuraportti. Espoo: Espoon kaupunki.

Schiuma, G. 2011. The value of arts for business. Cambridge: Cambridge University Press.

Simmons, L. K. 2011. Creative expression in transformative learning: tools and techniques for educators of adults. *Teaching Theology and Religion*. 14(4),394–395.

Sippola, M. 2016. Teatteriohjaajan interventio kirkossa. Teoksessa Lehtinen K.; Pässilä, A.; Martin, M. ja Pulkki, M. (toim.) *Taiteilija kehittäjänä – taiteelliset interventiot työssä*. Helsinki: Taideyliopisto.

Sorsa, V.; Merkkiniemi, H.; Endrissat, N. & Islam, G. 2017. Little less conversation, little more action: Musical intervention as aesthetic material communication. *Journal of Business Research*. 85, 365–374.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Jyväskylä: Gummerus.

Unwin, M. M. 2002. The effects of group singing on mood. *Psychology of Music*, 30(2), 175–185.

Vainonen, R. Taide koskettaa ja kohottaa. Teoksessa Kuusimäki, T. & Mustaniemi, S. 2017. *Taiteen kommunikaatiopolku*. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Williams, E.; Dingle, G. A. & Clift, S. 2018. A Systematic review of mental health and wellbeing outcomes of group singing for adults with a mental health condition. *The European Journal of Public Health* 28(6), 1035–1042.

Ylä-Soininmäki, H. 2011. Taidetta työyhteisön kehittämiseen. Teoksessa Rönkä, A-L.; Kuhanen, I.; Liski, M.; Niemeläinen, S.; Rantala, P. & Väänänen, I. (toim.) *Taide käy työssä. Taidelähtöisiä menetelmiä työyhteisöissä*. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu.

Liite 1: Tiedote tutkimuksesta

Tiedote tutkimuksesta

06.09.2021

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Haastattelututkimus musiikki-interventiosta yhteisötaiteilijan työvälineenä

1. Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan musiikki-interventiota yhteisötaiteilijan työvälineenä. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä.

2. Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Osallistuminen tutkimukseen katsotaan suostumukseksi tutkimuksessa kysytyjen tietojen tutkimuskäyttöön. Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta.

3. Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena selvittää, millaisia musiikkimenetelmiä suomalaiset yhteisötaiteilijat käyttävät yritysten kanssa työskennellessään, millaisiin haasteisiin musiikkimenetelmillä pyritään tuomaan ratkaisua yritysten kanssa työskennellessä, ja millaisia tuloksia näillä menetelmillä on saatu.

4. Tutkimuksen toteuttajat

Liisi Pettersson, Turun ammattikorkeakoulun YAMK-opinnäytetyö

5. Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimus toteutetaan haastattelemalla teitä suullisesti etäyhteydellä Zoom-ohjelmaa tai puhelinta hyödyntäen. Haastattelut nauhoitetaan ja litteroidaan. Haastatteluja käytetään YAMK-opinnäytetyön materiaalina ja tarkoituksena on julkaista pieniä lainauksia haastateltavien tarinoista työssä nimettömänä.

6. Kustannukset ja niiden korvaaminen osallistujalle

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

7. Tutkimustuloksista tiedottaminen

Ennen tutkimustulosten julkaisua työ hyväksytetään tutkimukseen osallistuvilla. Kysymyksessä on opinnäytetyö, joka julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa. Tutkittavia ei ole mahdollista tunnistaa tutkimuksesta.

8. Tutkimuksen päätyminen

Myös tutkimuksen suorittaja voi keskeyttää mikäli tutkimuksen aihetta pitää tarkentaa tai tarvittavia tutkimustuloksia ei saada.

9. Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä opinnäytetyötä tekeväälle tutkijalle ja/tai opinnäytetyön ohjaajalle, joiden yhteystiedot ovat alla.

Liite 2 Tietosuojaseloste

TIETOSUOJASELOSTE-/ILMOITUS EU:n yleinen tietosuoja-asetus 13 ja 14 artiklat

Tietoa henkilötietojen käsittelystä Turun ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä.
Opinnäytetyön nimi on "Ain' laulain työtäs tee! – musiikki-interventio yhteisötaiteilijan työvälineenä"

OPINNÄYTETYÖNÄ TEHTÄVÄÄN TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

Olet osallistumassa Turun ammattikorkeakoulussa opinnäytetyönä tehtävään tutkimukseen. Tässä selosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Tämän ilmoituksen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on.

1. Opinnäytetyötutkimuksen rekisterinpitäjä

Nimi: Liisi Pettersson

Osoite: [REDACTED]

Puhelinnumero: [REDACTED]

Sähköpostiosoite: [REDACTED]

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa:

Nimi: Liisi Pettersson

Osoite: [REDACTED]

Puhelinnumero: [REDACTED]

Sähköpostiosoite: [REDACTED]

2. Kuvaus opinnäytetyötutkimuksesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Henkilötietoja käsitellään tutkimustarkoituksessa haastatteluaineiston keräämisen ja käsittelemisen yhteydessä. Henkilötietorekisteri säilytetään tutkimus- ja kehittämishankkeen tekemisen ajan. Saadut henkilötiedot anonymisoidaan julkaistaan niin, ettei tutkimusraportista ole mahdollista saada selville tutkimukseen osallistujien henkilöllisyyttä.

3. Opinnäytetyön ohjaaja

Nimi: [REDACTED]
Puhelinnumero: [REDACTED]
Sähköpostiosoite: [REDACTED]

4. Opinnäytetyön nimi, luonne ja tutkimuksen kestoaika

Opinnäytetyön nimi: **Ain' laulain työtäs tee! – musiikki-interventio yhteisömuusikon työvälineenä**

Kertatutkimus

Henkilötietojen käsittelyn kesto: Henkilötietoja käsitellään haastatteluaineiston keräämisen ja käsittelemisen yhteydessä. Henkilötietorekisteri säilytetään tutkimus- ja kehittämishankkeen tekemisen ajan.

5. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

Suostumus

6. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimuksessa kerätään haastatteluun osallistuvien nimet ja sähköpostiosoitteet. Muita henkilötietoja ei kerätä.

7. Erityiset henkilötietoryhmät

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä.

8. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Tallennettavat tiedot saadaan tutkittavilta itseltään haastatteluun lupautumisen yhteydessä.

9. Tietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.

10. Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä EU:n tai ETA:n ulkopuolelle.

11. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Fyysisten, kuten paperiaineistojen suojaaminen: ei paperiaineistoja

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot: salasana

Suorien tunnistetietojen käsittely: suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa

12. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto hävitetään

13. Mitä oikeuksia sinulla on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettua käsittelyä lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi hankkeessa ja mitä henkilötietojasi hankkeessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista seuraavissa tapauksissa:

- a) henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin
- b) peruutat suostumuksen, johon käsittely on perustunut, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta
- c) vastustat käsittelyä (kuvaus vastustamisoikeudesta on alempana) eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä
- d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti; tai
- e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen, jos kyseessä on jokin seuraavista olosuhteista:

- a) kiistät henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa ammattikorkeakoulu voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden
- b) käsittely on lainvastaista ja vastustat henkilötietojen poistamista ja vaadit sen sijaan niiden käytön rajoittamista

- c) ammattikorkeakoulu ei enää tarvitse kyseisiä henkilötietoja käsittelyn tarkoituksiin, mutta sinä tarvitset niitä oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi
- d) olet vastustanut henkilötietojen käsittelyä (ks. tarkemmin alla) odotettaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeudet perusteet rekisteröidyn perusteet.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (tietosuoja-asetuksen 20 artikla)

Sinulla on oikeus saada ammattikorkeakoululle toimittamasi henkilötiedot jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää kyseiset tiedot toiselle rekisterinpitäjälle ammattikorkeakoulun estämättä, jos käsittelyn oikeusperuste on suostumus tai sopimus, ja käsittely suoritetaan automaattisesti.

Kun käytät oikeuttasi siirtää tiedot järjestelmästä toiseen, sinulla on oikeus saada henkilötiedot siirrettyä suoraan rekisterinpitäjältä toiselle, jos se on teknisesti mahdollista.

Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin ammattikorkeakoulu ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Ammattikorkeakoulu voi jatkaa henkilötietojesi käsittelyä myös silloin, kun sen on tarpeellista yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi

Liite 3: Suostumuslomake

Suostumus osallistua opinnäytetyötutkimukseen

Olen saanut tiedot opinnäytetyönä tehtävän tutkimuksen tavoitteista ja käytännön toteutuksesta. Minulle on annettu mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä tutkimuksesta. Olen saanut tiedot henkilötietojen käsittelystä tutkimuksessa. Minulle on luvattu, että henkilötietojani käsitellään huolellisesti ja tietoturvallisesti eikä niitä luovuteta ulkopuolisille. Tiedän, että osallistumiseni on vapaaehtoista. Voin keskeyttää tai peruuttaa osallistumiseni tutkimukseen milloin vain. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumuksen, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

_____, ____/____/2021

Osallistun tutkimukseen

Haastateltavan nimi

Suostumuksen vastaanottaja

Liisi Pettersson

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Turun ammattikorkeakoulu on 10 000
osaajan yhteisö – tulevaisuuden teknillinen
korkeakoulu ja hyvinvoinnin kehittäjä.
Koulutamme käytännön huippuosaajia.
#ExcellenceInAction

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES